

Kulttuuritoimijoiden, luovan talouden ja palvelutuotannon toimintaedellytykset Suomessa alueittain

Johdanto

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluiden merkitys osana Suomen kansantaloutta on merkittävämpi kuin usein ajatellaan. Kulttuurin toimialoilla työskenteli eri ammateissa 4,3 % Suomen koko työllisestä työvoimasta vuonna 2008. Euroopan unionin tilastovirasto Eurostatin mukaan kulttuurityövoiman osuus koko työvoimasta oli Suomessa vuonna 2009 EU-maiden korkein, samalla tasolla kuin Ruotsissa, Latviassa ja Tanskassa. Vuosina 2004–2008 toimialoille syntyi Suomessa 9 200 uutta työpaikkaa. Työllistävyys jakautuu julkiselle, yksityiselle ja kolmannelle sektorille. Kulttuurialojen tuottama arvonlisäys Suomen kansantaloudessa oli vuonna 2008 yli 5,1 miljardia euroa (3,2 %) mikä oli suurempi kuin matkailun, alkutuotannon toimialojen, majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä massan ja perin valmistuksen.

Kulttuurin kulutus, erityisesti yksityinen kulutus, on Suomessa EU-maiden huippua. Suomalaiset kotitaloudet kuluttivat vuonna 2008 kulttuuriin ja joukkoviestintään yhteensä yli 7,4 miljardia euroa, mikä vastasi noin 6 % osuutta kaikesta yksityisestä kulutuksesta.

Maailmanlaajuisesti luovien tuotteiden ja palveluiden kulutus on ollut kasvussa. YK:n kaupan ja kehityksen järjestön UNCTAD:in Creative Economy Report 2010 mukaan luovien tuotteiden ja palveluiden viennin arvo vuonna 2008 kasvoi 592 miljardiin US\$, mikä oli lähes 11 % enemmän kuin vuonna 2007, vaikka koko kansainvälinen kauppa supistui samana aikana 12 %.

Tässä katsauksessa tarkastellaan kulttuuritoimijoiden ja luovan talouden toimintaedellytyksiä ja palvelutuotantoa Suomen eri alueilla. Alueellinen jako katsauksessa on tehty elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) hallintoalueiden mukaan. Katsauksessa esitellään ELY-alueittain kulttuurin merkitys aluetaloudessa, keskeiset kulttuuritoimijat sekä kulttuurialan koulutus ja rahoitus. Ahvenanmaa ei ole mukana tarkastelussa, koska siellä ei ole ELY-keskusta. Ahvenanmaa näkyy kuitenkin joissakin tilastoissa siltä osin, kun tilastotietoja on ollut saatavilla.

Katsauksen pääasiallisena lähdeaineistona on käytetty Tilastokeskuksen Alueiden kulttuurit 2009 -tilastokirjaa (Kulttuuri ja viestintä 2009) sekä Tilas-

ELY-alue	Valtion menot 1000€	Valtion menot € / asukas	Taiteen keskus- toimikunnan ja valtion taidetoimi- kuntien tuki € / asukas	Alueellisten taidetoimi- kuntien rahoitus € / asukas ²	Kuntien kulttuuri- toimen nettokus- tannukset € / asukas	Rakennera- hastorahoitus (alueelliset ESR-ohjelmat ja EAKR-ohjelmat)
Uusimaa	161 587	107	9,1	0,16	114,5 ³	7 448 401
Pääkaupunki- seutu	151 746	148	11,7			
Muu Uusimaa	9 841	20	3,1			
Varsinais-Suomi	31 210	68	2,6	0,61	115	8 934 447
Satakunta	12 102	53	1,8	0,78	113	8 576 307
Häme	20 223	54	1,9	0,37	130	8 604 702
Pirkanmaa	29 500	62	3,0	0,50	132	3 825 040
Kaakkois-Suomi	14 903	46	1,1	0,73	114	9 287 116
Etelä-Savo	8 725	55	1,5	0,89	98	7 286 198
Pohjois-Savo	13 022	52	1,7	0,69	112	3 210 540
Pohjois-Karjala	9 214	55	1,3	1,08	103	10 440 093
Keski-Suomi	13 052	48	1,7	0,86	110	4 069 167
Etelä-Pohjanmaa	7 160	37	0,3	0,48	90	2 921 640
Pohjanmaa	16 509	67	1,4	0,48	110	2 971 256
Pohjois- Pohjanmaa	14 385	38	1,7	0,28	111	10 536 676
Kainuu	4 450	53	1,5	0,28	134	4 735 974
Lappi	11 694	63	1,9	1,17	116	26 087 405
Ahvenanmaa	63	2	2,5		89	
Koko maa	370 512	70	3,9	0,48	120	148 809 608

Valtion menot kulttuuriin, taiteen valtiontuki, kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset sekä EU:n rakennerahastorahoitus ELY-alueittain.

² Rahoitukseen on laskettu yhteen alueellisten taidetoimikuntien myöntämät työskentelyapurahat, kohdeapurahat sekä valtionavustukset.

³ Summa on keskiarvo Uudenmaan (132 euroa asukasta kohden) ja Itä-Uudenmaan (97 euroa asukasta kohden) nettokustannuksista.

tokeskuksen tuottamaa kulttuuritilinpidon alueosiot¹. Tilastojen tarkasteluvuosi on katsauksessa vuosi 2007, ellei toisin mainita. Tiedot valtion menojen määrästä kulttuurille ovat vuodelta 2006. EU:n rakennerahastorahoitustiedot on koottu EURA2007 -järjestelmästä. EU:n rakennerahastorahoituksen toimintakausi on 2007–2013, mutta tarkasteltu tilanne kuvaa vuoden 2010 loppuun mennessä toteutettuja hankkeita. Rahoitus koostuu Euroopan unionin osuudesta, kansallisesta osuudesta (valtio ja kunnat) sekä yksityisestä osuudesta. Koonnin teki kesällä 2010 opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluharjoittelija Laura Pekkala,

jonka aineistoa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset täydensivät vuoden 2010 lopussa.

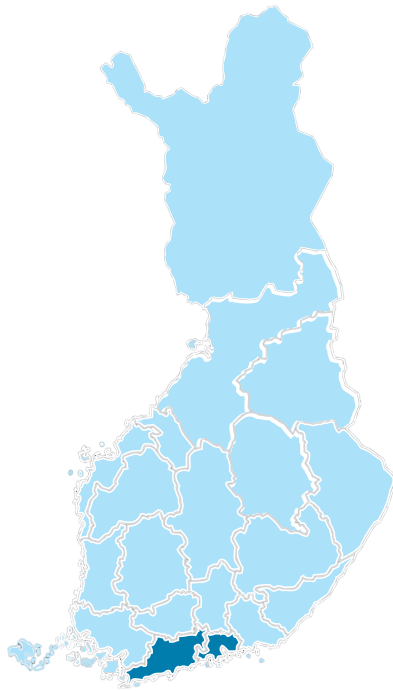
Katsaus on koottu ELY-keskusten tekemien arvioiden ja analyysien pohjalta, missä he tarkastelivat oman alueensa kulttuuritoimijoiden, luovan talouden ja palvelutuotannon tilaa tilastoaineiston pohjalta. ELY-keskukset laativat arvioaineiston vuonna 2010. Osa teki tiivistä yhteistyötä alueensa muiden toimijoiden, kuten alueellisten taidetoimikuntien ja maakunnan liittojen kanssa. Arviot on laadittu ensimmäistä kertaa ja niiden tarkoitus on tuottaa valtakunnalliselle tasolle tietoa alueiden tilanteesta, mutta myös kasvattaa ELY-keskusten

¹ Katsauksessa käytetyt toimialaryhmät ovat 'taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta', 'kirjastot, arkistot ja museot', 'taide- ja antiikkiliikkeet', 'kirjojen kustantaminen ja kauppa', 'sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot', 'elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen', 'soitinten valmistus ja kauppa', 'äänitteet, radio ja televisio', 'muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta', 'mainonta', 'arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu', 'valokuvaus', 'huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys', 'viihde-elektronikan valmistus ja kauppa', 'kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta' sekä 'koulutus ja kulttuurihallinto'. Muutamat ELY-keskukset tarkastelivat lisäksi liikuntaa ja urheilua, mikäli se oli aluetalouden näkökulmasta olennaista.

asiantuntemusta oman alueensa kulttuuritoimijoiden ja luovan talouden tilasta. Katsauksen tarkoitus on osoittaa, mihin suuntaan ELY-alueilla kulttuurin kehitystoimenpiteitä tulisi jatkossa suunnata. Luonnontieteen kandidaatti Meri-Maija Laaksonen kokosi katsauksen ELY-keskusten toimittamista materiaaleista vuonna 2010, minkä pohjalta työelämänvalmennettava, fil. maisteri Emmi Lahtinen työsti aineiston loppuun keväällä 2011.

Katsauksessa käytetyt tiedot eivät anna täysin kattavaa kuvaa kulttuuritoimijoiden tilasta alueilla. Esimerkiksi kolmannen sektorin toimintaa ei tilastoida riittävästi, jolloin osa alueellisesti merkittävästä ammatillisesta ja harrastajatoiminnasta jää pois tarkastelusta. Huomioitavaa katsauksessa on myös se, että kulttuuri-profiileissa voi taiteen ja kulttuurin aluekeskusten merkittävyys näyttää suuremmalta kuin valtionosuuslaitosten (VOS-laitosten). Kulttuuriprofiileissa tarkastellaan aluekeskusten ja laitosten kappalemäärää, jolloin aluekeskukset näyttävät tilastoaineiston valossa usein vahvempina. Jos verrattaisiin esityskertoja tai myyjiä lippuja, olisi valtionosuuslaitosten osuus aluekeskuksia suurempi, vaikka niiden määrä olisikin lukumääräisesti pienempi. Aluekeskusten merkitystä tarkasteltaessa on otettava huomioon, että ne toimivat usein myös päätoimipaikkansa ulkopuolella. Huomionarvoista on lisäksi se, että kulttuuritapahtumien määrä on tilastoitu Finland Festivals -kattojärjestön jäsenmääränä. Kaikki

aluetalouden kannalta merkittävät tapahtumat eivät kuulu Finland Festivalsiin, joten monia merkittäviä kulttuuritapahtumia voi tilastoissa jäädä näkymättä.

UUSIMAA

Asukasluku: 1 501 511

Maapinta-ala: 9 131 km²

Väestötiheys: 164/km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Helsinki

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Uudenmaan ELY-alueella tehtiin vuonna 2007 kokonaan kulttuurialojen tuotoksesta 61 % ja arvonlisäyksestä 56 %. Koko maan kulttuurialan työllisistä alueella oli 51 %. Sekä tuotos että arvonlisäys ovat nousseet merkittävästi 2000-luvun nousukauden aikana.

Pääkaupunkiseutu dominoi vahvasti kulttuurialoilla sekä Uudenmaan ELY-keskuksen että koko maan tasolla. Uudellamaalla ja erityisesti pääkaupunkiseudulla kulttuuriala on vahva suhteessa koko maahan kaikilla kulttuurin aloilla. Tuotos, arvonlisäys ja työllistyminen ovat suuremmat kuin väestön osuus koko Suomen väestöstä.

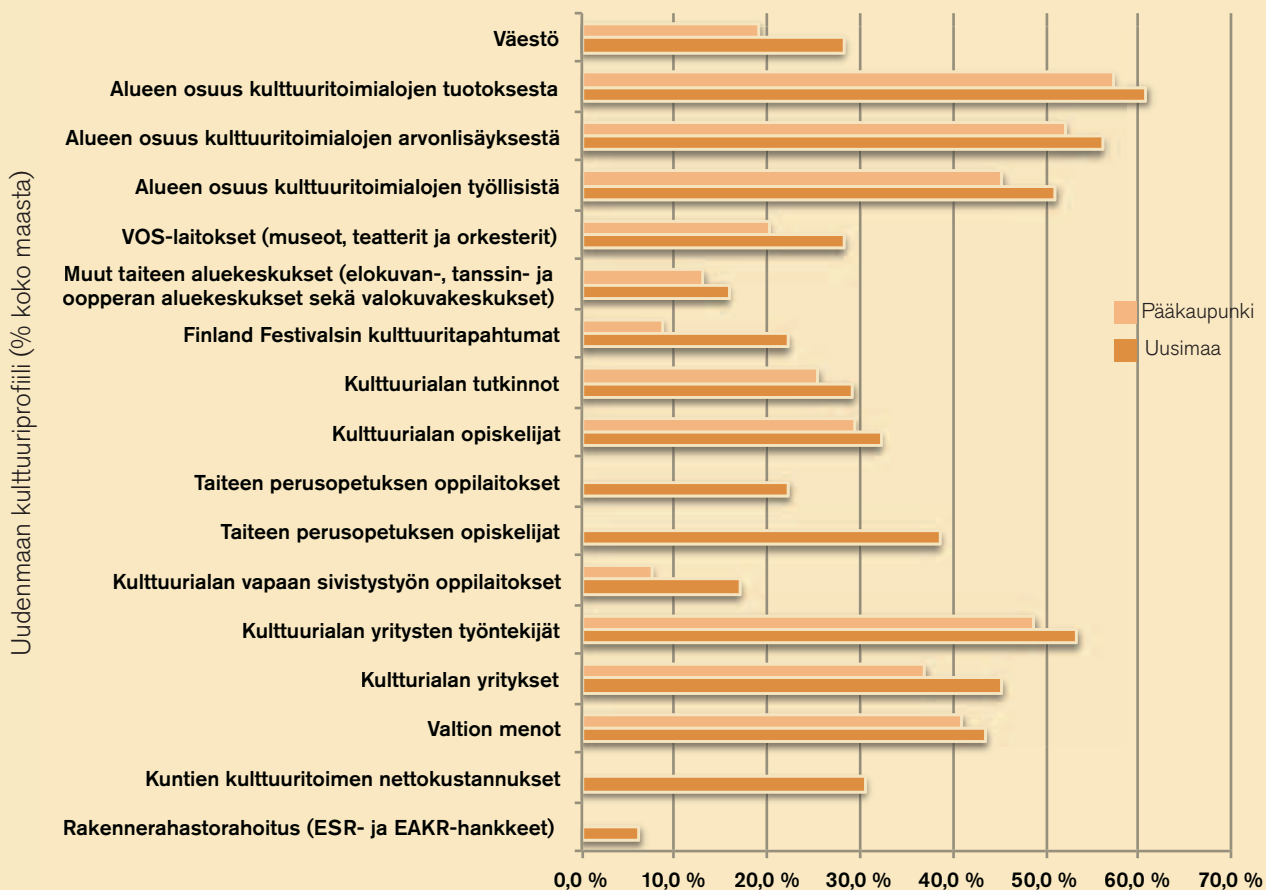
Uudellamaalla, poisluettuna pääkaupunkiseutu, prosenttiosuudet kulttuuritoimialojen tuotoksesta olivat 3,7 %, arvonlisäyksestä 4 % ja työllisistä 5,8 %. Väkilukuun suhteutettuna Uudenmaan kulttuuriala pääkaupunkiseudun ulkopuolella oli heikko, sillä koko maan väestöstä siellä asuu 9,1 %.

Vahvoja aloja työllisyyden näkökulmasta suhteessa koko maahan (yli 50 % koko maan kulttuurialan työllistävistä) olivat koulutus ja kulttuurihallinto, kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta, arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu, mainonta, radio ja televisio, äänitteet, elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen sekä kirjojen kustantaminen ja kauppa. Euromääräisesti tuotoksen näkökulmasta tarkasteltuna

vahvoja aloja Uudenmaalla olivat sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot (1,5 MRD €), radio ja televisio (0,9 MRD €), mainonta (0,9 MRD €) sekä huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys (0,7 MRD €).

Syitä pääkaupunkiseudun vahvuuteen on useita. Helsingissä toimivat kaikki taideyliopistot, suurimmat yritykset (Sanoma-WSOY, Alma-media, YLE), mainostoimistot, arkkitehtitoimistot, kansalliset taidelaitokset (Suomen Kansallisooppera, Valtion taidemuseo, Suomen Kansallisteatteri), galleriat, säätiöt ja kustantajat sekä suuri määrä muita taide- ja kulttuurilaitoksia. Potentiaalisia työnantajia on paljon ja edellä mainittujen tahojen lisäksi lukuisat erilaiset oppilaitokset tarjoavat opettajan paikkoja taiteilijoille ja muille kulttuurialan työntekijöille. Alueella on eniten yleisöä, väestöpohjaa, matkailijoita ja kansainvälistä toimintaa. Helsinki on Suomessa vallankäytön keskus ja siellä on runsaasti kulttuurialan hallintoa ja päättäjiä. Toisaalta pääkaupunkiseudulla on myös runsaasti kulttuurialan työttömiä. Eri taide- ja kulttuurialan oppilaitoksista valmistuu paljon taide- ja kulttuurialan tutkinnon suorittaneita, joiden on vaikeaa työllistyä omalla alallaan. Alueen mahdollisuudet houkuttelevat tekijöitä myös ympäri maata.

Varsinaisia heikkouksia on pääkaupunkiseudun osalta vaikea löytää. Sen sijaan pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla on kehittämistarpeita eri kulttuurialoilla. Nyt riippuvuus pääkaupunkiseudun kulttuuritarjonnasta on suuri.

Kulttuuriprofiileja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että esittämistapa on erilainen eri ELY-alueiden välillä. Uudenmaan kulttuuriprofiilissa maksimi on 70 %, kun muilla ELY-alueilla se on 16 %, lukuun ottamatta Lappia, jossa maksimi on 25 %.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Uudenmaan alueella on yhteensä 46 päätoimisesti hoidettua museota, joiden museoyksikköjen määrä on 94. Uudellamaalla ja erityisesti pääkaupunkiseudulla on useita kansallisesti merkittäviä museoita, kuten Ateneum, Kiasma, EMMA ja Suomen Kansallismuseo. Tästä syystä Uudenmaan museoiden kävijämäärät ovat suhteessa alueen väestöön merkittävästi suuremmat kuin muualla maassa. Uudenmaan alueella on päätoimisesti hoidettuja museoita suhteessa väkilukuun saman verran kuin muuallakin Suomessa. Sen sijaan museokäynneistä lähes puolet tehdään Uudellamaalla. Museot palvelevat hyvin aluettaan, mutta myös kansallisia tarpeita. Ulkomaisen matkailun osuus käynneistä on lisäksi huomattava.

Alueella toimii yhteensä 20 teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa teatteria: Suomen Kansallisooppera, Suomen Kansallisteatteri, Helsingin Kaupunginteatteri, Svenska Teatern, Unga Teatern, Espoon Kaupunginteatteri, Komediateatteri Arena, Ryhmäteatteri, Q-teatteri, KOM-teatteri, Viirus, Teatteri Hevoskenkä, Teatteri Jurkka, Nuketateatteri Sampo, Teatteri Vantaa, Tanssiteatteri Raatikko, Tanssiteatteri Hurjaruuth, Zodiak - Uuden tanssin keskus, Tanssiteatteri Rollo ja Tero Saarinen Company.

Huomattavaa on, että kaikki tukea saaneet teatterit sijaitsivat pääkaupunkiseudulla ja suurin osa Helsingissä. Noin puolet koko maan kaikista myydyistä lipuista valtionosuutta saaviin teattereihin myytiin pääkaupunkiseudulla. Helsingissä on useita kansallisen ja kansainvälisen tason laitoksia, jotka vetävät yleisöä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Tanssin ammattilaisista huomattava osa työllistyy pääkaupunkiseudulla. Siellä sijaitsee suurin osa valtionapua saavista tanssiteattereista ja Teatterikorkeakoulu.

Uudenmaan ELY-keskuksen alueella on teatteri- ja orkesterilain piirissä toimivia orkestereita yhteensä kahdeksan: Helsingin kaupunginorkesteri, Tapiola Sinfonietta, UMO Jazz Orchestra, Vantaan orkesteri, Kuudennen kerroksen orkesteri, Hyvinkään orkesteri, Lohjan kaupunginorkesteri sekä Avanti! Kamariorkesteri. Orkestereita ja niiden kävijöitä oli kutakuinkin yhtä monta kuin Suomessa keskimäärin. Esityksiä alueen orkesterit järjestivät hieman vähemmän kuin muualla Suomessa. Tilastoa väristää se, että siitä puuttuvat Radion sinfoniaorkesteri ja Suomen Kansallisoopperan orkesteri, jotka muuttaisivat tilastoa pääkaupunkivoittoisemmaksi.

Helsingissä toimii Suomen Kansallisoopperan lisäksi kaksi pienempää alueoopperaa: Ooppera Verso ja Suomalainen kamariooppera. Uudellamaalla ei sijaitse omaa alueellista elokuvakeskusta, mutta osa Finlandssvensk

Filmcentrumin toiminnasta tapahtuu Turun ja Vaasan lisäksi Helsingissä. Keskuksen toiminnasta ei ole olemassa tilastotietoa, mutta toiminta on aktiivista. Käynnissä on selvityshanke, jonka tavoitteena on käynnistää elokuvakeskustoiminta Uudenmaan alueella 2011. Tanssin aluekeskus Helsingissä on Zodiak – Uuden tanssin keskus. Myös ns. vapaan kentän toimijoista suurin osa sijoittuu pääkaupunkiseudulle. Helsingin valokuvakeskus on perustettu vuonna 2007, mutta sen toiminnasta ei vielä ole riittäviä tilastoja. Uudellamaalla toimii lisäksi kaksikielinen Fotocentrum Raseborg.

Finland Festivalsin kulttuuritapahtumissa käy vuosittain yli puoli miljoonaa kävijää. Ylivoimaisesti suurin tapahtuma on Helsingin juhlaviikot, joka oli vuonna 2007 Suomen suurin festivaali. Muita tapahtumia vuonna 2007 olivat mm. Maailma kylässä -festivaali, Puistoblues sekä April Jazz Espoossa. Finland Festivalsin tilastojen mukaan pääkaupunkiseutu ei dominoi muuta Suomea suhteessa väestöön. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisella alueella järjestetään suhteessa väkilukuun sängen paljon erilaisia tapahtumia. Useimmat niistä eivät kuitenkaan ole kovin suuria kävijämäärittäen tai lipputuloiltaan.

Kulttuurialan ammatillisessa koulutuksessa opiskeli alueella vuonna 2007 yhteensä 3 042 henkilöä. Tutkintoja suoritettiin yhteensä 599. Tanssin ja teatterin alalla Uudellamaalla tehtiin noin puolet koko Suomen opinnoista ja suurin osa tutkinnoista.

Ammattikorkeakouluissa kulttuurialan opiskelijoita oli

vuonna 2007 yhteensä 2 665 ja suoritettuja tutkintoja 379. Suurimmat koulutusalat olivat viestintä- ja informaatiotieteet sekä musiikki. Yliopistotasaisen koulutuksen opiskelijoita oli vuonna 2007 pääkaupunkiseudulla 7 070, mikä oli yli puolet koko maan opiskelijoista. Koko maan kulttuurialan yliopistokoulutuksen tutkintomäärä oli 2 134⁴. Eniten koulutettiin käsi- ja taideteollisuuden, musiikin ja kulttuurin sekä taiteen tutkimuksen aloille.

Pääkaupunkiseudulla sijaitsevat kaikkien Suomen taideyliopistojen päätoimipisteet: Sibeliuksen Akatemia, Teatterikorkeakoulu, Kuvataideakatemia ja Aalto-yliopisto. Niiden lisäksi kulttuurialan korkeakoulutusta annetaan myös Helsingin yliopistossa sekä Metropolian ja Arcadan ammattikorkeakouluissa. Toisen asteen opetusta järjestävät lukuisat oppilaitokset, kuten Pop & Jazz -konservatorio, Helsingin konservatorio, Suomen Kansallisoopperan balettioppilaitos ja Keuda.

Kaikki koulutusasteet huomioiden vuonna 2007 alueella opiskeli 12 905 kulttuuri- ja taidealan opiskelijaa, joista 11 777 pääkaupunkiseudulla. Alueen opiskelijat muodostivat 32 % koko maan kulttuurialan opiskelijoista. Tämä tekee alueesta opiskelun ja tutkimuksen suhteen ainutlaatuisen Suomessa. Erityisesti asia korostuu taideyliopistojen kohdalla.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on 52, mikä on 17 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja oli alueella 8 130, joissa henkilöstöä oli yhteensä 34 376. Suurin osa

⁴ Tutkintomäärä sisältää alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot, lisensiaatintutkinnot sekä tohtoritutkinnot.

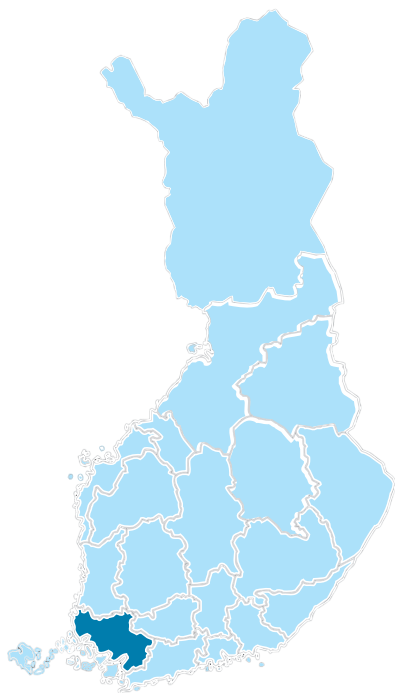
alan yritysten toimipaikoista ja henkilöstöstä sijaitsi pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudulla syntyi myös 63 % koko maan kulttuuriyritysten liikevaihdosta. Tämä johtuu siitä, että suurin osa isojen alan yritysten, mm. kustantamojen, levy-yhtiöiden, radio- ja tv-toiminnan jne., päätoimipaikoista sijaitsee Helsingissä ja liikevaihto kirjautuu siten sinne.

Kulttuurin rahoitus

Valtion menot Uudenmaan kulttuurille olivat reilu 161 M€, mikä oli 43 % koko maahan jaetusta tuesta. Pääkaupunkiseutu sai koko maahan jaetusta tuesta 41 %, joten muun Uudenmaan alueen tuki koko maahan verrattuna oli vain 2 %. Tämä johtuu useista kansallisista instituutioista (mm. Suomen Kansallisopera ja -teatteri), jotka sijaitsevat Helsingissä.

Uudellamaalla kunnat käyttivät kulttuuriin keskimääräistä enemmän varoja kuin muu maa. Erityisesti muun kulttuuritoimen osuus oli iso verrattuna koko maahan. Absoluuttisesti euroissa mitattuna tuen määrä oli Uudellamaalla 186 273 000 euroa eli 29 % koko maan kuntien kulttuuritoimen menoista. Tämä on kohtuullisesti linjassa väestön suhteelliseen osuuteen.

EU:n rakennerahastorahoituksen jakaman tuen määrä vuoden 2010 loppuun mennessä toteutetuille kulttuurihankkeille oli vajaa 7,5 M€. Näistä ESR-hankkeita rahoitettiin reilulla 5,7 M:lla eurolla ja EAKR-hankkeita reilulla 1,7 M:lla eurolla. Suurin osa rahoituksesta käytettiin luovaa taloutta ja hyvinvointia tukeviin hankkeisiin.

VARSINAIS-SUOMI

Asukasluku: 461 177

Maapinta-ala: 10 663 km²

Väestötiheys: 43/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Turku

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Varsinais-Suomen osuus koko maan kulttuuritoimialojen tuotoksesta oli 7,8 %, arvonlisäyksestä 8,7 % sekä työllisistä 8,5 %. Varsinais-Suomen osuus kulttuuritoimialojen tuotoksesta, arvonlisäyksestä ja työllisistä oli maan toiseksi suurin Uudenmaan jälkeen. Kaikilla mittareilla Varsinais-Suomen kulttuuritoimialojen osuus vastasi maakunnan väestömäärän osuutta maan kokonaisväestöstä. Varsinais-Suomen kulttuuritoimialojen osuus on kasvanut suhteessa maan keskiarvoon.

Alueen selviä vahvuuksia tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten näkökulmista olivat arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu, sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot, kirjastot, arkistot ja museot sekä kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta.

Heikkouksia alueella oli radion, television ja kirjojen kustantamisen sekä kaupan toimialoilla. Radio ja televisiotoimialan tuotanto on keskittynyt Uudellemaalle sekä osittain Pirkanmaalle. Turun seutukunta on viime vuosina panostanut elokuvatuotantojen saamiseksi alueelle ja toimiala on ollut nousussa. Elokuva-alalla on myös koulutusta Turussa.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Alueella on kahdeksan päätoimisesti hoidettua museota, joiden museoyksiköiden määrä alueella on yhteensä 31. Alueen museot ovat perinteisesti vahvoja. Turun linna ja Turun tuomiokirkko ovat valtakunnan vetoimiai-

simpia museokohteita. Museokäynnit asukasta kohden ylittivät selvästi kansallisen keskiarvon.

Alueella toimii viisi teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa teatteria. Nämä ovat Turun Kaupunginteatteri, Åbo Svenska Teater, Linnateatteri, Aurinkobaletti ja Tanssiteatteri ERI. Yhteensä alueella on toteutunut vuosittain noin 1 100 valtionosuusteatteriesitystä ja niihin on myyty lippuja noin 200 000 kappaletta. Nämä luvut vastaavat noin kahdeksaa prosenttia valtakunnan kaikista esityksistä.

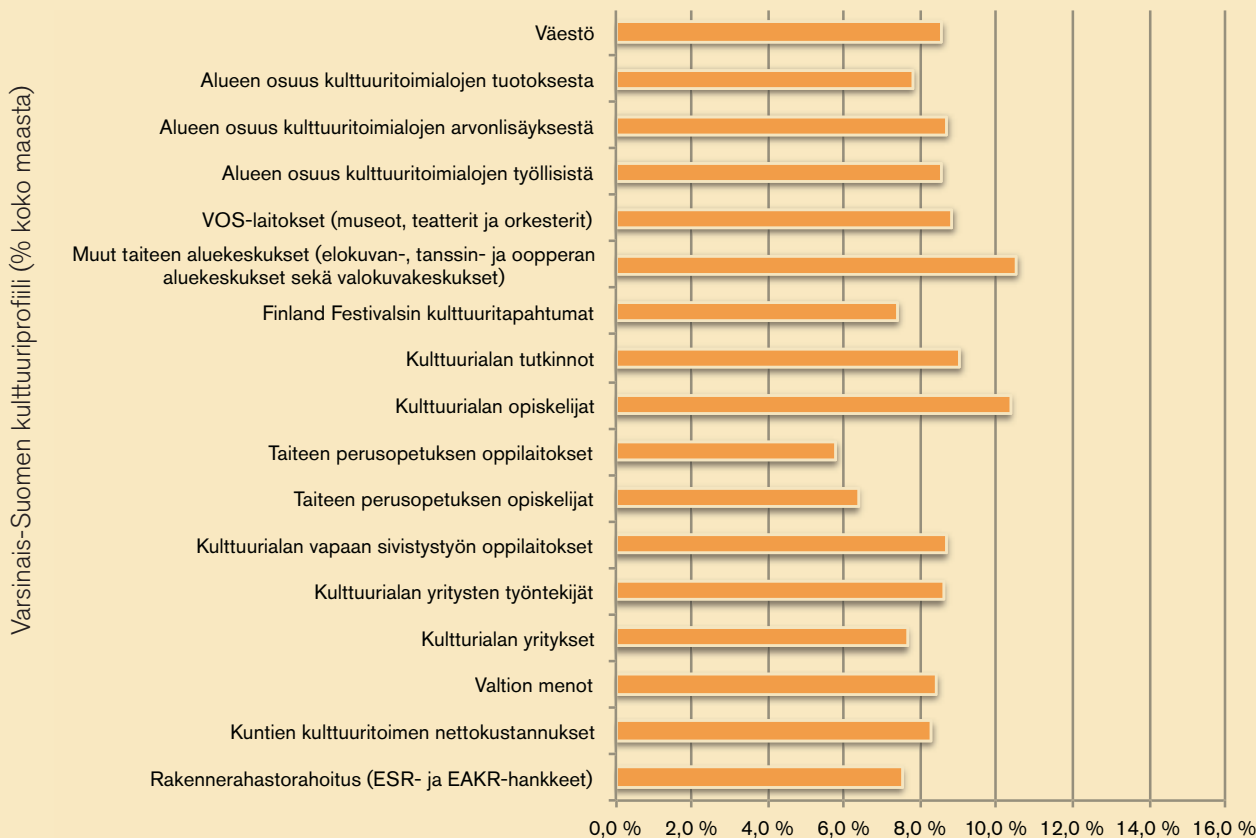
Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia orkestereita alueella on yksi: Turun filharmoninen orkesteri. Esiintymiskertojen määrä on suurempi kuin samaa suuruusluokkaa olevien kaupunkien vastaavilla orkestereilla, mutta yleisömäärä on näitä pienempi.

Alueella toimii yksi alueellinen elokuvakeskus, joka on yksi maan aktiivisimmista. Lisäksi suomenruotsalainen Finlandssvenskt Filmcentrum toimii Turussa. Alueella on myös Läntisen tanssin aluekeskus, joka on tuottanut enemmän kantaesityksiä kuin yksikään toinen vastaava aluekeskus. Lisäksi alueella toimii valokuvakeskus PERI.

Alueella järjestettiin vuonna 2007 kuusi Finland Festivaliin kuuluvaa kulttuuritapahtumaa, jotka olivat pienenkokoja festivaaleja. Huomioitavaa on, että alueella järjestetään kuitenkin suuriakin kulttuuritapahtumia, kuten Ruisrock sekä Down by the laitur, jotka ovat Finland Festivals -ketjuun kuulumattomia kulttuuritapahtumia ja täten eivät näy tilastoissa.

Harrastajateatteritoiminta on alueella vahvaa. Harrastajateattereiden määrä vastasi vuonna 2007 alueella noin 8 % laskennallista kulttuuritoiminnan osuutta.

Alue on vahva koulutuskeskittymä, sillä koko maan

kulttuurialan opiskelijoista 10,4 % opiskelee Varsinais-Suomessa.

Alueella toimii 30 vapaan sivistystyön oppilaitosta, mikä vastaa n. 8 %:n osuutta koko maan oppilaitosten määrästä. Tämä on enemmän kuin yhdenkään ELY-keskuksen alueella Uudenmaan jälkeen.

Alueella oli 1 373 kulttuurialan työpaikkaa, joissa työskenteli 5 532 henkilöä. Yritysten liikevaihto oli noin 1,1 Mrd. €. Määrät olivat 7-8 % valtakunnan kokonaismäärästä. Uudenmaan ja Pirkanmaan ohella alue oli oleellisesti eri suuruusluokkaa kuin yksikään toinen ELY-alue.

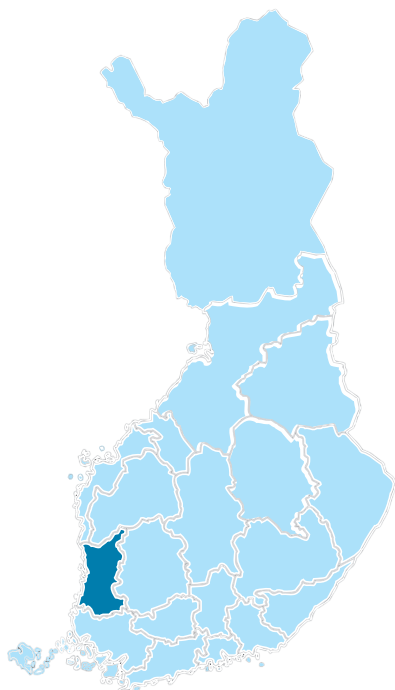
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurille olivat vuonna 2006 yhteensä reilu 31 M€. Asukasta kohden tuki oli 68 €, mikä oli lähellä maan keskiarvoa. Tuen määrä oli pääkaupunkiseudun jälkeen suurin.

Alueen kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset olivat samaa suuruusluokkaa, 115 € asukasta kohden, kuin maassa keskimäärin. Selvimmät erot maan yleiseen trendiin olivat taiteen perusopetuksen kustannuksissa, jotka olivat alemmat alueella kuin koko maassa keskimäärin. Eroja oli myös muuhun kulttuuritoimeen käytävissä kustannuksissa. Nettokustannuksista ylivoimaisesti eniten, yli 40 %, kohdistui kirjastoihin. Museo- ja näyt-

telytoimintaan, teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaan sekä musiikkitoimintaan kohdistui n. 10 % kuhunkin.

EU:n rakennerahastorahoitus alueen kulttuurihankkeisiin oli yhteensä vajaat 9 M€. ESR-hankkeiden rahoitus oli reilut 1,4 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 7,5 M€. Suurin osa rahoituksesta, reilut 6 M€, meni kulttuurimatkailua tukeviin hankkeisiin.

SATAKUNTA

Asukasluku: 227 652

Maapinta-ala: 7 957 km²

Väestötiheys: 29/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Pori

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Satakunnan ELY-alueen osuudet koko maan kulttuuritoimialojen tuotoksesta, arvonlisäyksestä ja työllisten määrästä olivat vaatimattomat, mutta toteutunevat samansuuntaisesti vastaavan kokoisten, perinteisesti teollisuuteen painottuneiden maakuntien kanssa. Alueen osuus koko maan kulttuuritoimialojen tuotoksesta oli 1,8 %, arvonlisäyksestä 2 % ja työllisistä 2,7 %. Vaikka kulttuuritoimialan tuotos alueella oli kasvanut, oli kasvu koko maan tuotosta hitaampaa eikä alueen osuus ollut tarkasteluajanjaksolla 2001–2007 vahvistunut. Kulttuuritoimialan kasvu ei ollut pysynyt myöskään maakunnan tuotoksen kasvussa mukana.

Vahvimmat kulttuurin toimialat tuotoksella ja arvonlisäyksellä mitattuna olivat taide- ja antiikkiliikkeet. Jotuen osittain lakisääteisestä toiminnasta alueella toimivat kirjastot, arkistot ja museot sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta olivat vahvimpien osa-alueiden joukossa. Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot muodostivat yhdessä muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta-toimialan kanssa seuraavan vahvuuden. Pääsääntöisesti vahvistuneita toimialoja olivat mainonta, arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu sekä koulutus ja kulttuurihal-linto.

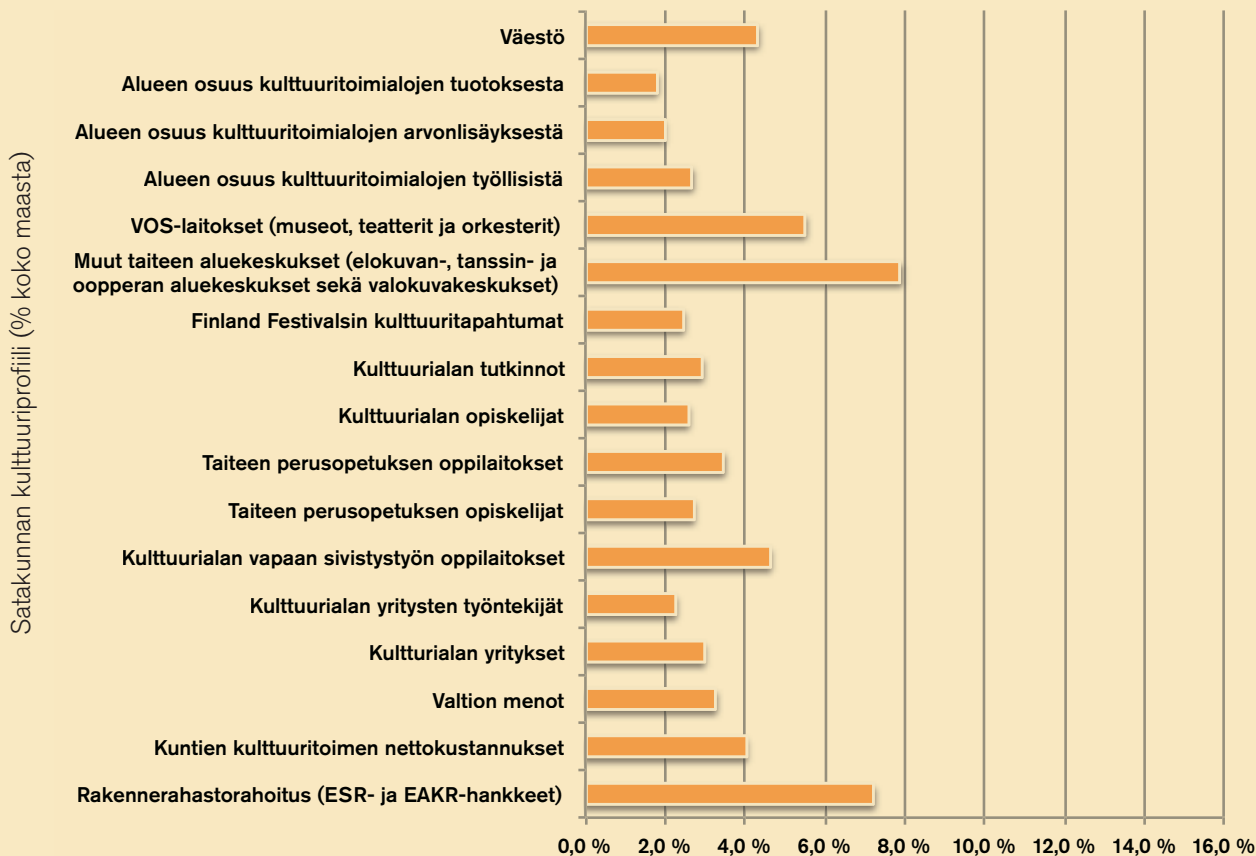
Heikommin menestyneitä toimialaryhmiä olivat kirjojen kustantaminen ja kauppa, äänitteet sekä radio ja televisio. Alat olivat voimakkaasti keskittyneitä, eikä maakunnassa ollut näiden alojen isoja tuottajia.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Satakunnassa sijaitsee yhdeksän päätoimisesti hoidettua museota, joiden museoyksiköiden määrä alueella on 20. Satakunnan museokäyntien osuus oli 2,9 % kaikista museokäynneistä. Museokäyntien määrä jäi kahteen kolmasosaan valtakunnallisesta keskitasosta. Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluu maakunnassa kaksi teatteria: Porin Teatteri ja Rauman Kaupunginteatteri. Teattereiden esitysten määrä oli 3,2 % maan kaikista esityskerroista. Teattereissa myytyjen lippujen määrä oli 3 % valtakunnallisesta lippujen määrästä. Maakunnassa toimii teatteri- ja orkesterilain piirissä Porin Sinfonietta. Käyntien määrä oli 8 % kaikista maan orkesterikäynneistä.

Satakunta kuuluu yhdessä Varsinais-Suomen kanssa Läntisen tanssin aluekeskukseen. Aluekeskuksella oli vuonna 2007 esityskertoja 164 kpl ja myytyjä lippuja 14 185 kpl. Läntisen tanssin aluekeskus vastasi vuonna 2007 noin kolmanneksen osuudesta koko maan tarjonnassa. Satakunnassa on yksi alueellinen elokuvakeskus, vuonna 1993 perustettu Satakunnan Elävän Kuvan keskus. Alueella sijaitsee lisäksi yksi alueooppera. Porin Oopperalla oli vuonna 2007 kaksi esitystä, joita esitettiin seitsemän kertaa. Katsojia ilmaiskävijät mukaan lukien oli 1 140. Määrä oli 3,2 % koko maan oopperakäynneistä.

Finland Festivalin kulttuuritapahtumiin kuuluu Satakunnasta Pori Jazz Festival sekä Rauman Festivo-musiikkipäivät. Käyntejä tapahtumissa oli vuonna 2007 yhteensä 165 500 ja myytyjä lippuja 67 900. Pori Jazz kuuluu suosituimpiin Finland Festivals -tapahtumien joukkoon.

Vuonna 2007 PoriJazzissa oli käyntejä 9 % maan kaikista Finland Festivals -käynneistä ja myytyjä lippuja 10 % myytyjen lippujen kokonaismäärästä. Finland Festivalsin kulttuuritapahtumien lisäksi alueella järjestetään toistuvasti tai kertaluonteisesti useita muita kulttuuritapahtumia, jotka eivät näy tilastoissa.

Kulttuurialan opiskelijoita oli maakunnassa yhteensä 1 028 vuonna 2007. Opiskelijoita oli ammatillisessa koulutuksessa 472, ammattikorkeakoulutuksessa 251 ja yliopistokoulutuksessa 305. Tutkintoja suoritettiin ammatillisessa koulutuksessa 122, ammattikorkeakoulutuksessa 29 ja yliopistokoulutuksessa 55. Ammatillisessa ja korkeakoulukoulutuksessa suurin osa opiskeli viestintä- ja informaatiotieteitä, korkeakoulussa myös kulttuurituotantoa ja maisemantutkimusta. Yliopistokoulutuksessa suurin osa opiskeli kulttuurin ja taiteiden tutkimusta. Alueen opiskelijoiden määrä oli noin 3 % maan opiskelijoista ja tutkintojen osuus samaa luokkaa.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on 16, mikä on 4,6 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

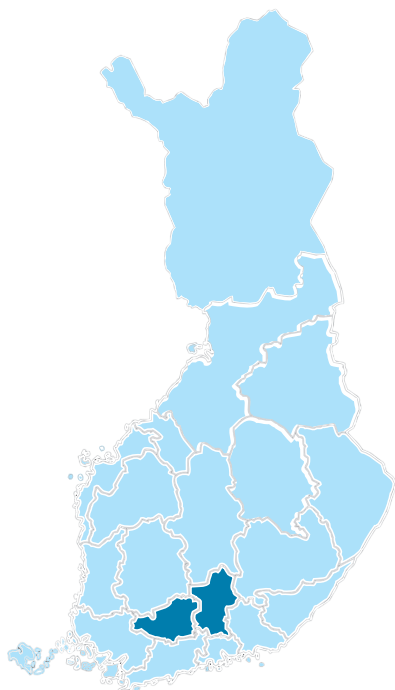
Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja oli maakunnassa 534, mikä oli 3 % koko maan toimipaikoista. Henkilöstöä yrityksissä oli 1 458, mikä oli 2,2 % maan kulttuuritoimipaikkojen henkilöstöstä. Toimipaikkojen liikevaihto oli 2 % maan kulttuurialan yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta.

Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurin tukemiseen olivat reilut 12 M€. Asukasta kohden tuki oli 53 €, mikä alittaa valtakunnan keskiarvon.

Alueen kuntien kulttuuritoimen yhteenlasketut nettokustannukset olivat 113 € asukasta kohden, mikä oli alle valtakunnan keskiarvon. Kustannuksiin vaikuttivat muun muassa tehtävittäin vaihteleva palvelujen tarjonnan verkosto. Tehtävittäin jaettuna kunnat panostivat euromääräisesti eniten kirjastoihin. Tehtävistä taiteen perusopetukseen sekä museo- ja näyttelytoimintaan panostettiin maakunnassa selvästi enemmän kuin kunnissa keskimäärin.

EU:n rakennerahastorahoituksen kokonaismäärä kulttuurihankkeisiin oli alueella reilut 8,5 M€. Tästä määrästä ESR-hankkeiden rahoitus oli reilu miljoona euroa, kun taas EAKR-hankkeiden rahoitus oli vajaa 7,5 M€. Suurin osa rahoituksesta tuki luovan talouden ja kulttuurimatkailun hankkeita.

HÄME

Asukasluku: 373 888

Maapinta-ala: 10 327 km²

Väestötiheys: 36/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Lahti

Hämeen ELY-keskuksen toiminta-alue kattaa kaksi maakuntaa, Kanta- ja Päijät-Hämeen maakunnat.

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Kulttuuritoimialojen koko maan tuotoksesta Hämeen alueella tuotettiin vajaa neljä prosenttia ja arvonlisäyksestä reilu neljä prosenttia. Kulttuurialojen koko maan työllisistä Hämeen osuus oli 5,3 %. Pääkaupunkiseudun läheisyyden vuoksi Hämeestä käydään siellä paljon töissä. Näin ollen tilastojen mukainen Hämeen kulttuurialan työllisten määrä ei suoraan kuvaa alueen kulttuuritoimialojen työpaikkojen määrää. Vaikka Hämeen osuus koko maan kulttuuritoimialan tuotoksesta, arvonlisäyksestä ja työllisten määrästä jäi alle alueen väestöosuuden, ovat kulttuurialat olleet 2000-luvulla selvästi kasvava toimiala Hämeessä.

Alueen kaksi selkeästi vahvinta kulttuuritoimialaa sekä tuotoksella, arvonlisäyksellä että työllisten määrällä mitattuna olivat vuonna 2007 sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot sekä muu painaminen. Näillä kahdella toimialalla tuotettiin lähes puolet alueen kulttuuritoimialojen tuotoksesta ja yli 40 % arvonlisäyksestä. Kulttuuritoimialojen työllisistä näillä aloilla työskenteli 29 %. Kulttuuritoimen keskittyminen näille kahdelle toimialalle on alueen kulttuurialan vahvuus, mutta voi näyttäytyä myös alueen kulttuurialan kehityksen uhkana ja heikkoutena. Teknologian kehittyminen on vähentänyt työvoiman tarvetta ja sähköiset palvelut ja verkkomedia ovat kasvattaneet osuuttaan. Todennäköistä on, että näiden alojen merkitys vähenee sekä alan rakennemuutoksen

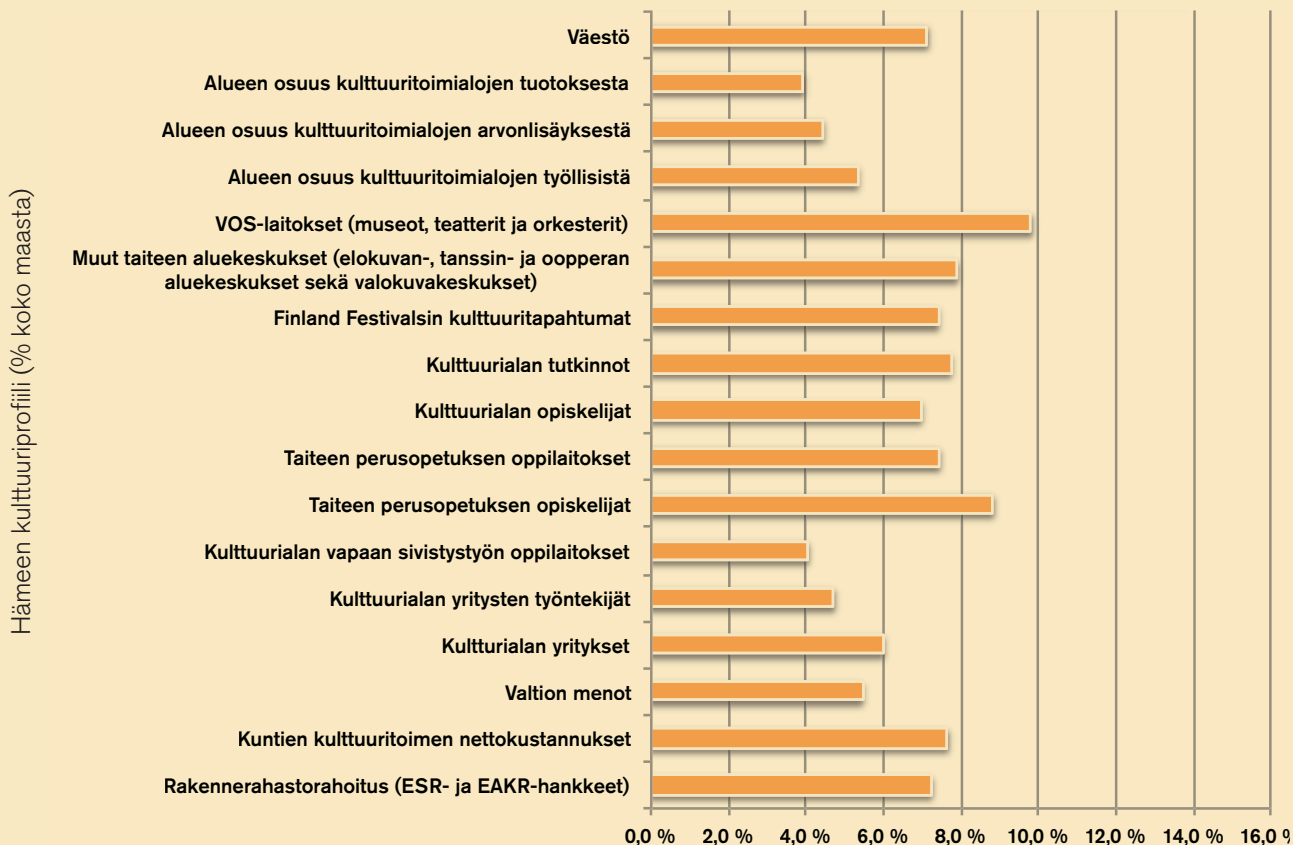
että muiden kulttuurialojen vahvistumisen myötä. Alueen muita vahvuuksia ovat valokuvaus, kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta, taide- ja antiikki-kauppa sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta.

Valokuvausala on etenkin Päijät-Hämeessä merkittävä työllistäjä, vaikka se on ollut 2000-luvulla kaikkein taantuvuin kulttuuritoimiala. Valokuvauksen asema selittyi Päijät-Hämeessä mm. sillä, että Lahdessa sijaitsee Eirikuva-yritys, jonka ydinliiketoiminta koostuu valokuvien valmistamisesta sekä valokuvausalan tuotteiden maahan-tuonnista ja tukkukaupasta. Valokuvausalan yleiseen kehityksen 2000-luvulla on vaikuttanut merkittävästi valokuvauksen ja valokuvien valmistuksen digitalisoituminen.

Kulttuuritapahtumien järjestäminen on ollut 2000-luvulla sekä työllisten määrällä että tuotoksella ja arvonlisäyksellä mitattuna kasvavin kulttuuritoimiala Hämeessä. Suhteellinen kasvu on ollut koko maata selvästi suurempi. Alan kasvulle on luonut hyvät edellytykset Lahden Sibelius-taloston kongressi- ja konserttikeskuksen toiminnan käynnistyminen vuonna 2000. Hämeenlinnassa avattiin puolestaan vuoden 2007 lopulla Kulttuuri- ja kongressikeskus Verkatehdas, jossa toimii useita eri luovan alan toimijoita ja joka on vaikuttanut merkittävästi Hämeenlinnan kulttuuritarjontaan.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Hämeessä on 14 päätoimisesti hoidettua museota, joilla on yhteensä 27 museoyksikköä. Kävijämäärältään ylivoimaisesti suosituin kohde Hämeessä on Hämeen linna,

jossa kävijöitä on ollut viime vuosina vuosittain noin 100 000.

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita alueella on kolme: Hämeenlinnan ja Lahden Kaupunginteatteri sekä Riihimäen Teatteri. Katsoja- ja esityskertamäärältään suurin Hämeen teattereista on Lahden Kaupunginteatteri, joka on yksi Suomen suurimmista ammattiteattereista ja joka pystyy tarjoamaan teatteriesityksiä myös oman maakunnan teatteriyleisöä laajemmalle joukolla. Lahden kaupunginorkesteri on yksi Suomen teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvista orkestereista. Vuonna 2007 Lahden kaupunginorkesterilla oli 80 esitystä ja niissä oli 52 214 kuulijaa eli keskimäärin 652 kuulijaa esitystä kohti. Koko maan vastaava keskiarvo oli huomattavasti pienempi eli 420 kuulijaa.

Lahdessa toimii yksi Suomen 12 alueellisesta elokuva-keskuksesta. Alueella toimii lisäksi yksi Suomen 14 alueoopperasta.

Vuonna 2007 Hämeessä järjestettiin kuusi Finland Festivaliin kuuluvaa kulttuuritapahtumaa. Kävijämäärältään suurin tapahtuma oli Hämeenlinnassa järjestettävä lasten taidefestivaali Hippalot. Lähes yhtä paljon kävijöitä oli Hämeenlinnassa järjestettävillä nelipäiväisillä Tomaatteja! Tomaatteja! -festivaaleilla. Muita alueella järjestettäviä kulttuuritapahtumia olivat Riihimäen Kesäkonsertit, Lahden Kansainvälinen Urkuviikko, Sinfonia Lahden kan-

sainvälinen Sibelius festivaali sekä Sysmän Suvisoitto.

Hämeessä oli 2 765 kulttuurialan opiskelijaa, mikä oli 7 % koko maan kulttuurialan opiskelijoista. Suoritettuja kulttuurialan tutkintoja oli yhteensä 542. Kulttuurialan opiskelijoista 57 % opiskeli ammattikorkeakoulussa, 42 % ammatillisessa koulutuksessa ja vain 1 % yliopistossa. Eniten opiskelupaikkoja Hämeessä oli käsi- ja taideteollisuudessa.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on yhteensä 14, mikä on 4 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

Hämeessä kulttuurialan toimipaikkoja oli 1 078, mikä oli 6 % koko maan kulttuurialan toimipaikoista. Henkilöstöä näissä toimipaikoissa oli 3 045, mikä oli 4,7 % koko maan osuudesta.

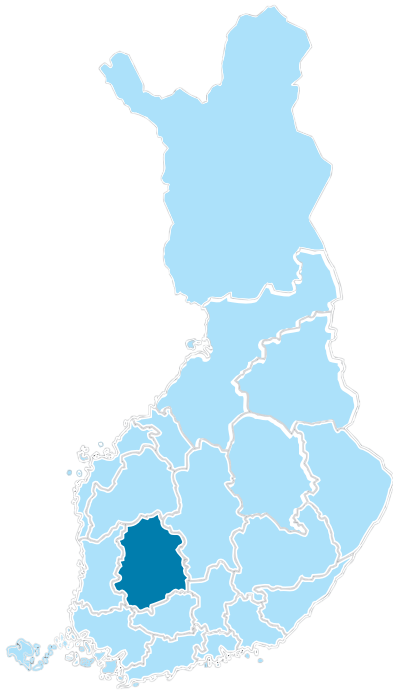
Kulttuurin rahoitus

Hämeen osuus kulttuurille valtion menoista oli vuonna 2006 noin 20,2 M€. Asukaslukuun suhteutettuna valtion menot Hämeessä olivat 54,61 euroa, mikä on selvästi alle maan keskiarvon.

Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset olivat 48,8 M€ vuonna 2007. Hämeen kuntien kustannuksista noin 40 % käytettiin kirjastoihin. Seuraavaksi eniten rahaa käytettiin teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaan sekä museo-

ja näyttelytoimintaan. Asukaslukuun suhteutetut kuntien kulttuuritoimen kustannukset olivat Hämeessä (132 € asukasta kohden) selvästi suuremmat kuin koko maassa keskimäärin (121 € asukasta kohden). Päijät-Hämeessä, etenkin Lahdessa, tuettiin huomattavasti keskimääräistä enemmän teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaa sekä musiikkitoimintaa ja Kanta-Hämeessä vastaavasti taiteen perusopetusta.

EU:n rakennerahastorahoitus kulttuurialan hankkeisiin oli Hämeessä yhteensä reilut 8,6 M€. ESR-hankkeiden rahoitus oli reilut 2,1 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 6,4 M€. Suurin osa hankkeista oli luovan talouden kehittämisen hankkeita.

PIRKANMAA

Asukasluku: 480 705

Maapinta-ala: 12 447 km²

Väestötiheys: 39 km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Tampere

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Pirkanmaan ELY-alueen kulttuuritoimialojen tuotos vuonna 2007 oli yhteensä 773,5 M€. Pirkanmaa oli niin tuotoksen, arvonlisäyksen kuin työllisten määrän mukaan maan kolmanneksi suurin maakunta Uudenmaan ja Varsinais-Suomen jälkeen. Kulttuurialojen tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten määrän osuus oli kuitenkin Pirkanmaan väestöosuutta (9,0 %) pienempi. Ainoastaan työllisten määrä oli kehittynyt muuta maata rivakammin.

Suhteessa koko maahan vahvimpia toimialaryhmiä olivat taide- ja antiikkiliikkeet, taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta, kirjastot, arkistot ja museot yms. sekä muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta. Pirkanmaan osuus toimialan tuotoksesta koko maassa oli pienimmillään koulutuksen ja kulttuurihallinnon, valokuvauksen, kirjojen kustantamisen ja kaupan sekä viihde-elektronikan valmistuksen ja kaupan toimialoilla.

Sanoma- ja aikakauslehdet sekä muu painaminen olivat tuotokseltaan suurimmat, mutta työllistivät yhä vähemmän. Messujen ja kongressien järjestämisen lisääntyminen näkyi etenkin työllisten määrän kasvuna. Arkkitehti- ja taidesuunnittelun sekä huvipuistojen, pelien, muun viihteen ja virkistysalan tuotos oli hieman laskenut, mutta työllisten määrä nousut. Alueen selviä vahvuuksia olivat elokuvaan ja teatteriin liittyvät toiminnat sekä kulttuuritapahtumien järjestäminen. Heikkoina näyttäytyvät musiikkiin liittyvät toiminnat alueoopperaa lukuun ottamatta. Kulttuurialojen toiminta keskittyy pääosin Tampereelle, mutta ammattimaisesti johdettuja taide- ja kulttuuriyksiköitä on myös muualla maakunnassa. Alueen toimijat näkevät Pirkanmaan vahvuuk-

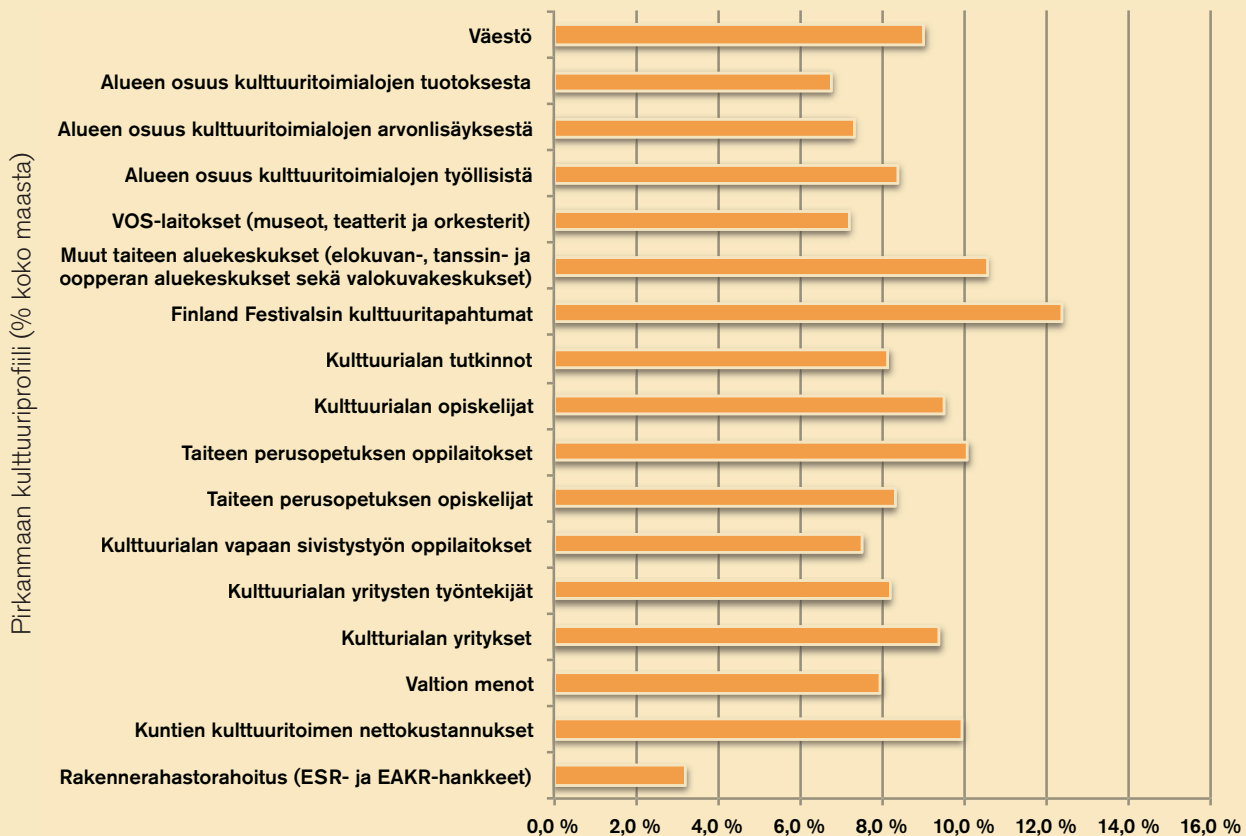
sina museot, festivaali- ja kulttuuritapahtumien laajan kirjjon, esittävän taiteen (teatteri ja konserttitoiminta) sekä messujen ja kongressien järjestämisen.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Pirkanmaalla on 14 päätoimisesti hoidettua museota, joissa museoyksiköitä on 23. Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita alueella on kuusi. Alueen teattereilla oli vuodessa yhteensä 1 788 esityskertaa, mikä oli 14,3 % koko maan teatteriesityksistä. Myytyjen lippujen määrä oli 14,1 % koko maan myydyistä teatterilipuista. Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia orkestereita alueella on yksi, joiden kävijöiden määrä oli 8,9 % koko maan orkesteriesityksien kävijämäärästä.

Alueella on valokuvakeskus, joka myi 46,3 % koko maan valokuvakeskuksien lipuista. Valokuvakeskuksen kävijöitä oli alueella 25,1 % koko maan valokuvakeskuksien kävijöistä. Pirkanmaan elokuvakeskus myi 30 000 lippua vuonna 2007 (6 lippua sataa asukasta kohden). Pirkanmaan elokuvakeskus järjesti lähes puolet koko maan elokuvakeskusten esityksistä ja myi 38 % lipuista. Alueella toimii Sisä-Suomen tanssin aluekeskus. Keskuksen tanssiesityksien määrät olivat 21,6 % koko maan aluekeskusten tanssiesityksistä. Alueella toimii lisäksi alueooppera. Tampereen Ooppera esiintyi seitsemän kertaa (4,2 % alueoopperoiden esityskertoista) vuonna 2007. Esityksissä oli 10 249 kävijää, mikä oli 17,3 % koko maan alueoopperoiden kävijöistä.

Alueella oli vuonna 2007 kymmenen Finland Festivalin kulttuuritapahtumaa. Suurimmat olivat Tampereen Teatte-

rikesä (86 003 käyntiä), Sata-Häme Soi Ikaalisissa (37 182 käyntiä), Työväen Musiikkitapahtuma Valkeakoskella (33 000 käyntiä), Oriveden Suvi (32 524 käyntiä), Tampereen Sävel (26 577 käyntiä) ja Pispalan Sottiisin Tanssimania Tampereella (25 300 käyntiä). Tapahtumissa käytiin yhteensä 260 324 kertaa ja niihin myytiin 94 205 lippua.

Koko maan kulttuurialan opiskelijoista toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskeli alueella 8,9 %, ammattikorkeakoulussa 8,2 % ja yliopistokoulutuksessa 11,1 %. Kulttuurialan ammatillisen koulutuksen tutkinnoista 8,3 %, ammattikorkeakoulututkinnoista 7,3 % ja yliopistokoulutuksen tutkinnoista 8,8 % suoritettiin vuonna 2007 Pirkanmaalla. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoista suurin osa opiskeli käsi- ja taideteollisuutta, kun ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa suurin osa opiskeli viestintää.

Alueella on 26 vapaan sivistystyön oppilaitosta, mikä on 7,5 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

Alueella oli 1 688 kulttuurialan yritysten toimipaikkaa, joissa henkilöstöä oli yhteensä 5 262. Toimipaikkojen liikevaihto oli 5,1 % koko maan kulttuurialan toimipaikkojen liikevaihdosta vuonna 2007.

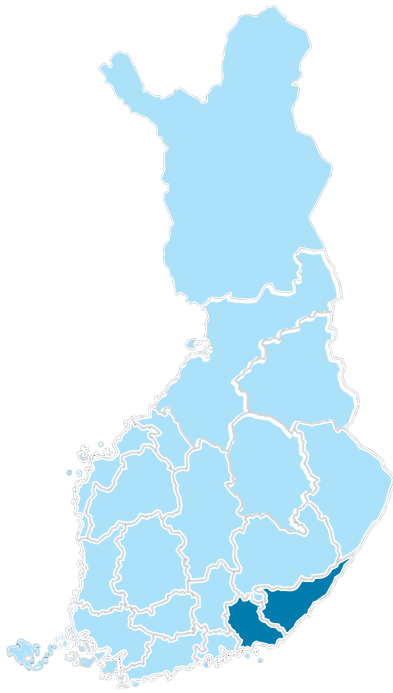
Pirkanmaa on kulttuurin alalla monissa asioissa vahva, usein pääkaupunkiseudun jälkeen toisena. Pirkanmaan vahvuutena on keskeinen sijainti, maakunnan eri puolille sijoittuva ammattimaisten kulttuuritoimijoiden verkosto sekä Tampereen vetovoima.

Kulttuurin rahoitus

Pirkanmaan osuus valtion menoista kulttuurille vuonna 2006 oli 8 %. Valtion kokonaistuki kulttuurille oli alueella 29,5 M€, mikä tarkoittaa 63 euroa asukasta kohden. Pirkanmaan saaman rahoituksen osuus oli väestömäärään suhteutettuna koko maan keskimääräisen rahoituksen tasolla.

Pirkanmaan kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset vuonna 2007 olivat 132 euroa asukasta kohden eli 10 % suuremmat kuin maassa keskimäärin. Keskimääräistä enemmän oli panostettu museo- ja näyttelytoimintaan (44 %) sekä musiikkitoimintaan (45 %). Kirjastojen, teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminnan, taiteen perusopetuksen sekä muun kulttuuritoiminnan kustannukset olivat maan keskitasoa. Kulttuurin kuntarahoituksessa Tampereen kaupunki on ollut monena vuonna maan kärkeä. Vuonna 2007 Tampereen nettokustannus olivat 208 euroa asukasta kohden. Summa oli Lahden jälkeen (220 euroa asukasta kohden) toiseksi suurin ja 73 % suurempi kuin koko maassa keskimäärin (120 euroa asukasta kohden).

Pirkanmaan osuus EU-rakennerahastorahoituksesta kulttuurihankkeisiin oli yhteensä 3,8 M€. Se oli 3,2 % koko maan hankerahoituksesta. ESR-hankkeiden rahoitus oli yhteensä 545 600 € ja EAKR-hankkeiden rahoitus puolestaan vajaa 3,3 M€. Suurin osa rahoituksesta kohdistui luovaa taloutta tukeviin hankkeisiin.

KAAKKOIS-SUOMI

Asukasluku: 317 202

Maapinta-ala: 10 725 km²

Väestötiheys: 29/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Kouvola

Kaakkois-Suomen ELY- keskus käsittää Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnat.

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Kaakkois-Suomen ELY-alueen kulttuurin toimialojen tuotos, arvonlisäys ja työllisten määrä olivat selvästi alle maan keskiarvon. Alueella tehtiin vuonna 2007 Suomen kulttuurialojen tuotoksesta n. 2,1 % ja arvonlisäyksestä n. 2,5 %. Koko maan kulttuurialan työllisistä alueella asui 2,7 %.

Tuotoksen määrällä mitattuina suurimmat alat alueella olivat sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot sekä muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta, joissa suunta oli kuitenkin laskeva molemmissa maakunnissa. Koulutus- ja kulttuurihallinto sekä kirjastot, arkistot ja museot olivat myös tuottavimpien toimialojen joukossa, joskin tuotokset jäivät näissäkin selkeästi alle maan keskiarvon.

Varsinaista kasvua oli arvonlisäyksessä taide- ja antiikkiliikkeissä, taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminnoissa, äänitteissä, viihde-elektroniikan valmistuksessa ja kaupassa sekä kulttuuritapahtumien järjestämisessä ja siihen liittyvässä toiminnassa. Nämä ovat potentiaalisia kasvualoja alueella. Heikoimmat ja edelleen laskussa olevat alat alueella olivat arvonlisäyksessä ja työllisten osuudessa kirjojen kustantaminen ja kauppa sekä valokuvaus. Suhteellisen heikkoja, joskin arvonlisäyksen kasvua osoittavia aloja olivat radio ja TV, kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta, mainonta sekä soitinten valmistus ja kauppa. Alan työllisten suhteellinen osuus oli suurin

taide- ja antiikkiliikkeissä, kirjastot, arkistot ja museot -toimialalla sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminnassa.

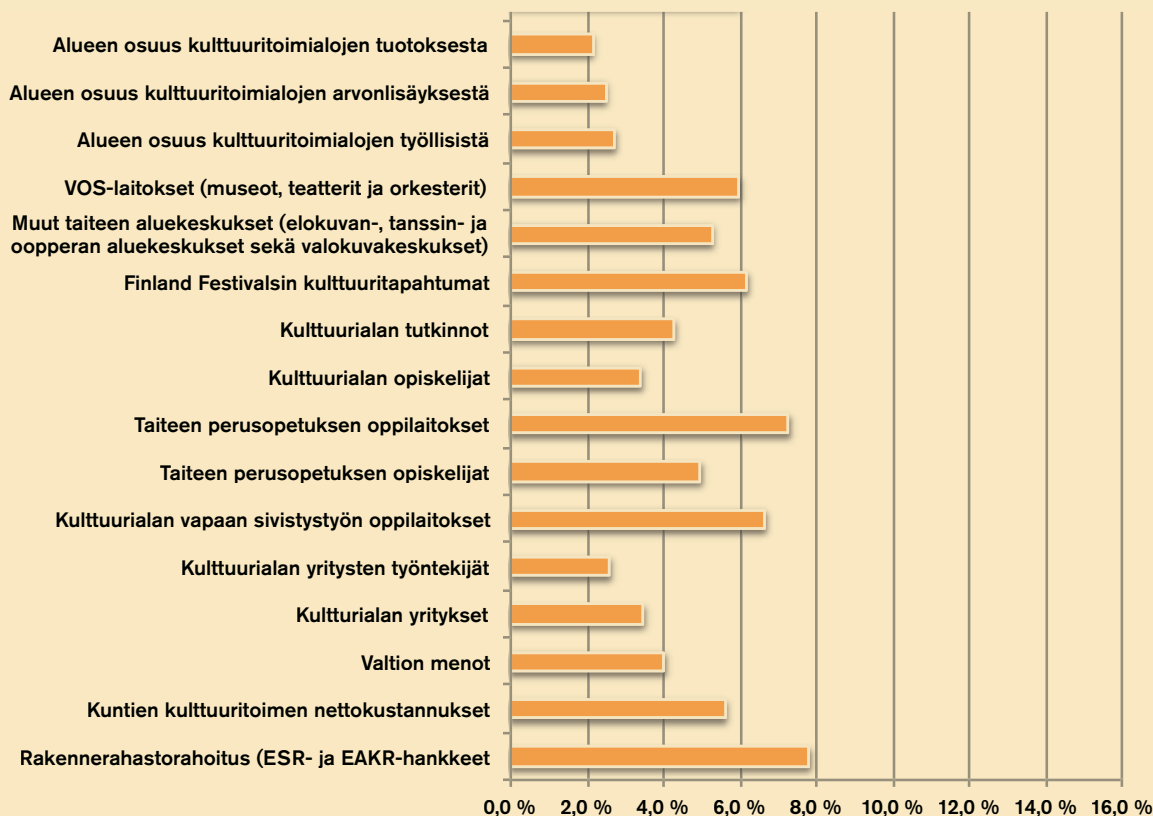
Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Kaakkois-Suomen alueella toimii yhteensä seitsemän päätoimisesti hoidettua museota, joissa museoyksiköitä on yhteensä 20. Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita alueella toimii neljä. Alueella on kaksi teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa orkesteria: Kymi sinfonia ja Lappeenrannan kaupunginorkesteri. Esi- tuskertojen määrä noudatti vuonna 2007 suunnilleen maan keskiarvoa.

Vuonna 2005 sekä Kotkaan että Lappeenrantaan perustettiin valokuvakeskus. Niissä on ollut huomattava määrä kävijöitä ja myytyjä lippuja. Alueella ei ole muita taiteen aluekeskuksia, kuten elokuvakeskuksia, tanssin aluekeskuksia tai alueopperaa.

ELY-alueella oli vuonna 2007 viisi suurta Finland Festivalsin kulttuuritapahtumaa, joista suurin Kotkan Meripäivät keräsi n. 200 000 kävijää.

Alueella on maan suurimpia kulttuurialan ammattikorkeakoulutuksen keskittymiä. Vähän yli 7 % koko maan ammattikorkeakouluopiskelijoista opiskeli alueella. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita alueella oli vuonna 2007 runsaat 500. Kulttuurialan korkeakouluopiskelijoita alueella oli 857. Suurimmat koulutusalat olivat viestintä- ja informaatiotieteet sekä käsi- ja taideteollisuus.

Kaakkois-Suomessa on yhteensä 23 vapaan sivistystyön oppilaitosta. Määrä on 6,6 % koko maan vastaavasta määrästä.

Kulttuurialan yrityksiä alueella oli 624, joissa henkilöstöä oli 1 671. Yritykset ovat alueella pieniä, mutta työllistävät monia henkilöitä. Yritysten osuus alueen kansantalouteen oli kuitenkin vaatimaton. Kaikkiaan alueella on runsaasti potentiaalia kulttuuripalvelujen ja kulttuuriryrittäjyyden kehittämiseen. Palvelujen rakentaminen, tuotteistaminen, myynti ja yrittäminen sekä verkottuminen muiden alojen, erityisesti matkailun kanssa ovat tulevaisuuden haasteita.

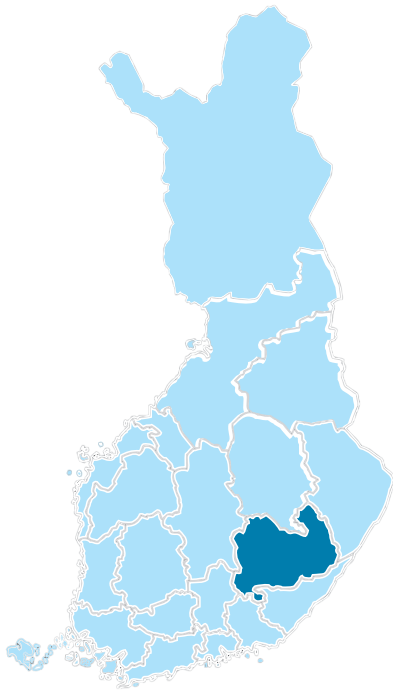
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurille olivat vuonna 2006 vajaa 15 M€ eli 46 euroa asukasta kohden. Tämä oli selvästi alle maan keskiarvon.

Kaakkois-Suomen ELY-alueen kulttuuritoimen nettokustannuksia kertyi vuonna 2007 keskimäärin 114 euroa asukasta kohden, mikä oli hieman alle maan keskiarvon. Ylivoimaisesti suurin menoerä oli kirjastotoimi ennen teatteri-, tanssi- ja sirkustoimintaa.

EU:n rakennerahastorahoitus kulttuurihankkeisiin oli yhteensä 9,2 M€. ESR-hankkeiden rahoitus oli yhteensä reilut 3 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 6,2 M€.

Eniten tuettuja hankkeita oli kulttuurimatkailun ja luovan talouden aloilla.

ETELÄ-SAVO

Asukasluku: 156 632

Maapinta-ala: 13 986 km²

Väestötiheys: 111 km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Mikkeli

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Etelä-Savon ELY-alueen kulttuuritoimialojen tuotos oli 243 M€ ja arvonlisäys 101,6 M€. Kulttuuritoimialat työllistivät alueella 2 305 henkilöä. Koko maahan suhteutettuna nämä luvut olivat kahden prosentin luokkaa maan keskiarvosta.

Etelä-Savon vahvimmat kulttuuritoimialojen osa-alueet tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten näkökulmista olivat sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot, muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta, kirjastot, arkistot ja museot yms. sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta. Näihin tuloksiin vaikuttivat painotalo Helprintin ja sanomalehti Länsi-Savon konsernin sijaitseminen Mikkeliissä. Tilastojen mukaan maakunnan heikkouksiksi tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten näkökulmista osoittautuivat taide- ja antiikkiliikkeet, äänitteet sekä soitinten valmistus ja kauppa.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Päätoimisesti hoidettuja museoita Etelä-Savossa on neljä, joilla on yhteensä 11 museoyksikköä. Teatteri- ja orkesterilain mukaisia teattereita alueella on kaksi, kuten myös orkestereita. Teatteriin lippuja myytiin n. 2 % koko maassa myydyistä lipuista ja orkesterissa kävijöitä oli n. 4 % koko maan kävijöiden määrästä. Keskeisimmistä julkisen ja kolmannen sektorin kulttuuritoimijoista teatterit palvelivat alueellisesti parhaiten ja kävijöi-

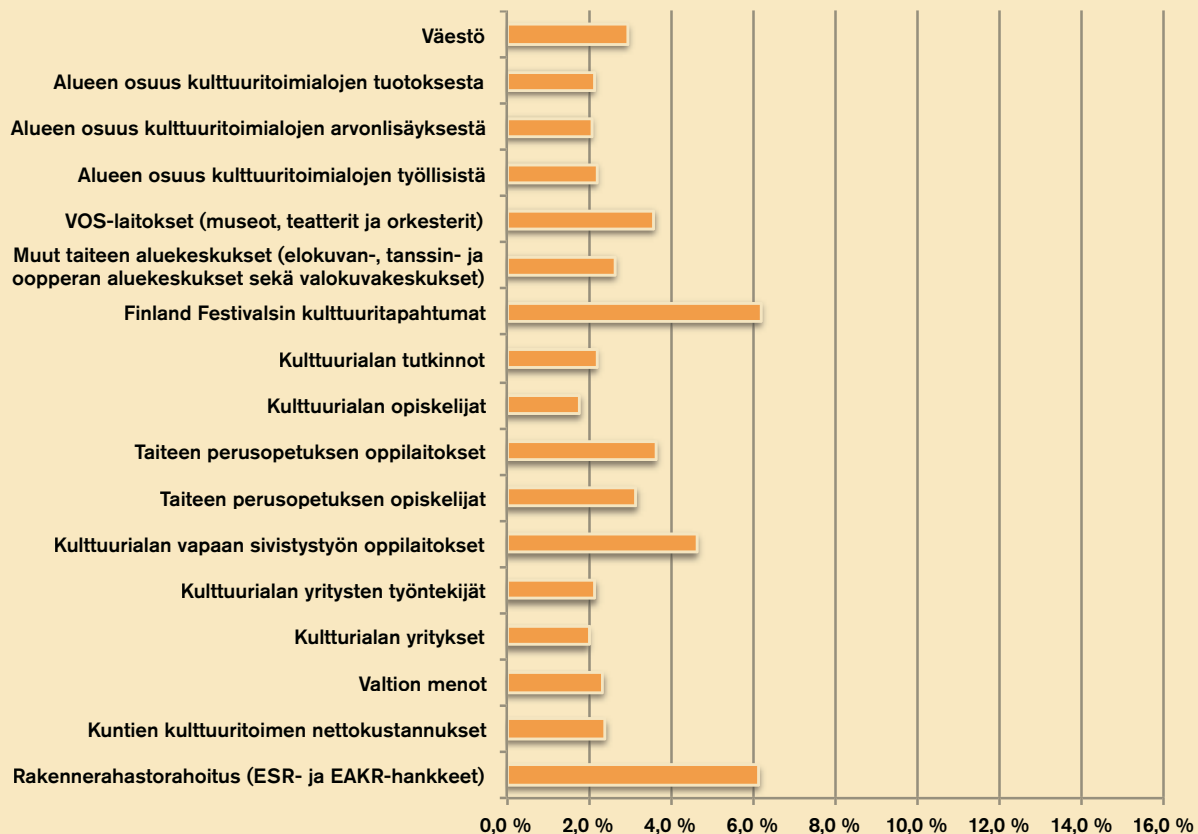
tä niissä oli hyvin.

Alueella sijaitsee yksi taiteen aluekeskus, Mikkelin valokuvakeskus, joka vuonna 2007 järjesti viisi näyttelyä, joihin käyntejä tehtiin yhteensä 4 500.

Finland Festivalin kulttuuritapahtumia Etelä-Savossa vuonna 2007 olivat Joroisten Musiikki-päivät, Kangasniemen Musiikkiviikot, Mikkelin Musiikkijuhlat, Savonlinnan Oopperajuhlat ja Taidekeskus Salmelan toiminta. Tapahtumat sijaitsevat eri puolilla maakuntaa, mikä osaltaan edistää kulttuuritarjonnan tasapainoista tarjontaa maakuntakeskusten ja muun maakunnan välillä. Myytyjen lippujen määrä tapahtumiin oli 13 % koko maan vastaavien tapahtumien lipunmyynnistä. Finland Festivalin tilastoissa on kuitenkin vain pieni osa eteläsavolaisista kulttuuritapahtumista. Muita mittavia tapahtumia ovat mm. Punkaharjun Taidekeskus Retretin tapahtumat, joissa vuonna 2009 oli n. 60 000 kävijää, ST Michel -ravit, Mikkelin balettijuhlat (Savcor Ballet), Sulkavan Soudut, Jurassic Rock, Kampusfestarit ja Työväen Näyttämöpäivät.

Etelä-Savossa keskeiset harrastajateatterit eivät näy selkeästi tilastoissa, kuten eivät myöskään liikunnan ja tanssin harrastajat tai kuoroharrastus. Mainitut toiminnat ovat vahvasti kuntien tukemia ja palvelevat sekä vahvistavat aluetta hyvin.

Etelä-Savossa on kulttuurin koulutukseen melko hyvin mahdollisuuksia. Koulutus onkin yksi alueen vahvuuksista. Kulttuurialan opiskelijoita oli vuonna 2007 alueella yhteensä 707. Näistä suurin osa opiskeli käsi- ja taideteollisuuslalla. Kulttuurialan tutkintoja suoritettiin yhteensä

153, joista ammatillisessa koulutuksessa 63 % ja ammatikorkeakoulussa 37 %.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella toimii yhteensä 16, kuten Savonlinnan kesäyliopisto ja koulutuskeskus Agricola. Määrä on 4,6 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja maakunnassa oli 358, mikä oli kuudenneksi vähiten koko maassa. Henkilöstöä yrityksissä oli 1 392 eli noin 2,2 % koko maan kulttuurialan yritysten henkilöstömäärästä. Etelä-Savossa oli hyvin vähän taiteella elantonsa ansaitsevia. Yhteensä alueella oli taiteilijoita n. 500 henkeä, joista tyypillisimpiä olivat muotoilun, kuvataiteen ja valokuvauksen monitajajat sekä teatterin, musiikin ja kirjallisuuden aloista elantonsa saavat. Hyvänä puolena taiteen tekemiseen alueella pidetään sitä, että työskentelyolot ovat hyvät; tilat ovat edullisia ja isoja verrattuna suuriin kasvukeskuksiin.

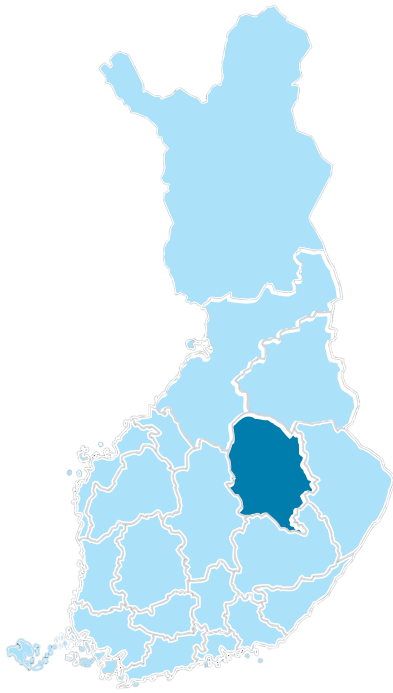
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurille olivat vuonna 2006 yhteensä 8,7 M€, mikä oli 55 euroa asukasta kohden. Tapahtumista erityisesti Savonlinnan Oopperajuhlat ja Mikkelin Musiikkijuhlat saivat huomattavasti enemmän tukiä kuin muut alueen kulttuuritapahtumat.

Etelä-Savon kuntien kulttuuritoimen nettokustannuk-

set olivat 98 euroa asukasta kohden, mikä jäi alle maan keskiarvon.

Etelä-Savossa EU:n kulttuurialan rakennerahoitusrahoitusten hankkeet ovat olleet merkittäviä rahoitusmäärällä mitattuna. ESR-hankkeiden rahoitus oli reilut 4,8 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 2,4 M€. Yhteensä EU:n rakennerahastorahoitus oli alueella reilut 7,2 M€. Vahvuutena Etelä-Savossa hankkeiden näkökulmasta olivat kulttuurin koulutus, tapahtumatuotanto ja digitointi. Eniten rahoitusta ovat saaneet kulttuurimatkailun ja yleisen kulttuurin hankkeet. Vähemmän rahoitusta ovat saaneet luovan talouden sekä hyvinvoinnin edistämisen hankkeet.

POHJOIS-SAVO

Asukasluku: 248 423

Maapinta-ala: 16 771 km²

Väestötiheys: 15/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Kuopio

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Kulttuurialojen tuotos oli Pohjois-Savon ELY-alueella yhteensä 219,2 M€ ja arvonlisäys 109,5 M€. Pohjois-Savon osuus koko maan kulttuurialojen tuotoksesta oli 1,9 % ja arvonlisäyksestä 2,2 %. Kulttuurialat työllistivät Pohjois-Savossa yhteensä noin 2 500 henkeä, mikä oli 2,3 % toimialan työllisistä koko maassa. Pohjois-Savon väkiluku oli 4,7 % koko maan väestöstä ja tähän suhteutettuna kulttuurialan tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten osuudet jäivät reilusti alle väestöosuuden. Näin tarkasteltuna kulttuuritoimialojen välitön merkitys Pohjois-Savon aluetaloudelle oli melko pieni.

Arvonlisäyksen jakaumassa määrällisesti mitattuna Pohjois-Savon suurin kulttuurin toimiala oli sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot. Muita suurehkoja toimialoja olivat kirjastot, arkistot ja museot sekä viihde-elektronikan valmistus ja kauppa. Neljänneksi suurin toimialaryhmä oli taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Pohjois-Savossa on seitsemän päätoimisesti hoidettua museota, joilla on yhteensä 12 museoyksikköä. Museoikäntejä oli 38 käyntiä sataa asukasta kohden, mikä oli vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (89 käyntiä sataa asukasta kohden).

Pohjois-Savossa on teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita kolme: Kuopion Kaupunginteatteri,

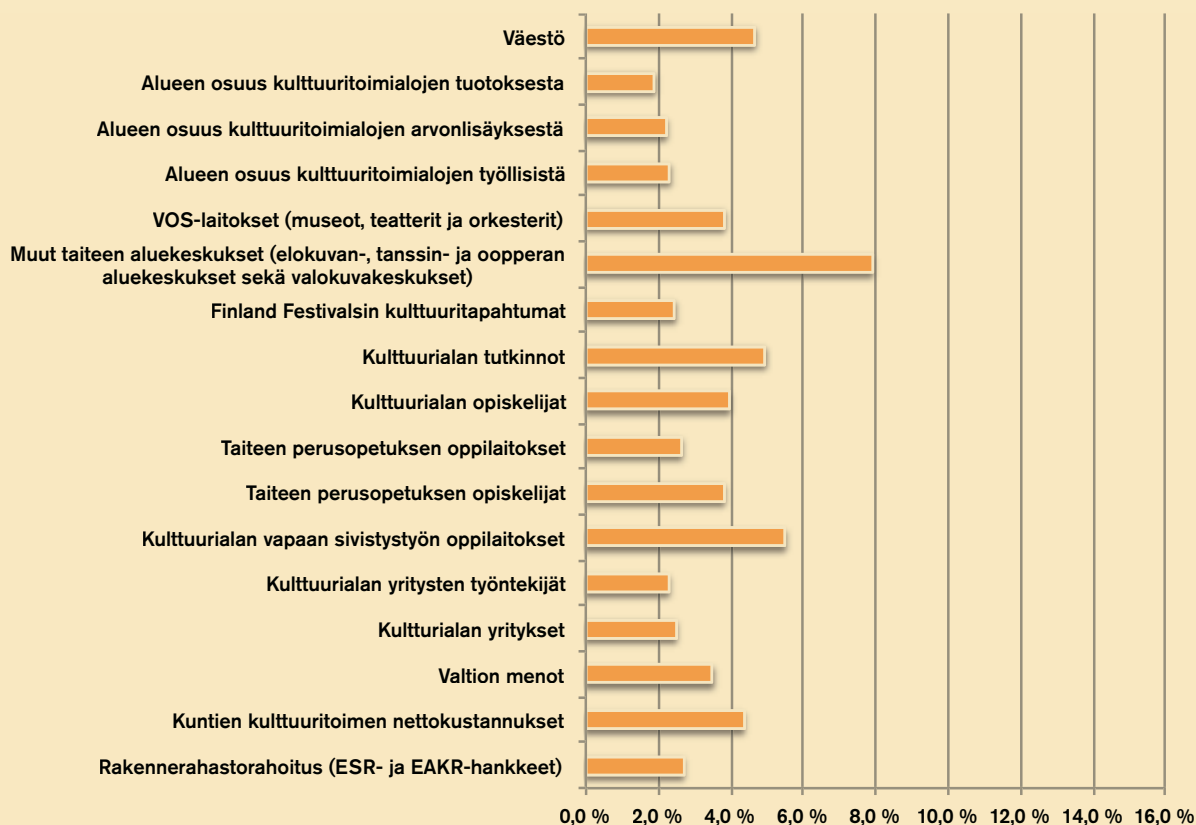
Varkauden Teatteri ja Tanssiteatteri Minimi. Vuonna 2007 teatterikäyntejä ja myytyjä lippuja oli 0,5 asukasta kohden, mikä oli vähän alhaisempi kuin koko maan keskiarvo (0,8 asukasta kohden). Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluu yksi orkesteri: Kuopion kaupunginorkesteri. Sen kävijämäärä oli noin 42 000 kävijää ja esiintymisiä kotimaassa oli 124 kappaletta.

Pohjois-Savossa on Kuopiossa toimiva alueellinen elokuvakeskus ISAK. Lisäksi maakunnassa on Itäisen tanssin aluekeskus, jossa oli 13 kantaesitystä, 42 esityskertaa, myytyjä lippuja 1 400 kappaletta ja käyntejä lähes 6 000 kappaletta. Kuopiossa on myös Victor Barsokevitsch -valokuvakeskus, jossa oli vuonna 2007 kahdeksan näyttelyä, 7 000 myytyä lippua ja vajaat 16 000 kävijää.

Alueella järjestettiin vuonna 2007 kaksi Finland Festivals -ketjuun kuuluvaa kulttuuritapahtumaa, joista kävijämäärältään suurin oli Kuopio Tanssii ja Soi -tapahtuma 40 000 kävijällä. Vekara-Varkaus -lasten kesätapahtumassa oli noin 17 000 kävijää. Kumpikaan näistä tapahtumista ei ollut koko maan tapahtumiin suhteutettuna kävijämäärältään kymmenen suurimman joukossa.

Pohjois-Savossa on neljä kulttuuritaloa ja -keskusta: Iisalmen Kulttuurikeskus, Lastenkulttuurikeskus LASTU Lapinlahdella, Kuopion Musiikkikeskus ja Varkaus-Sali. Harrastajateatteritoiminta alueella on melko vahvaa. Harrastajateattereita alueella oli 22 ja niissä kävi vuonna 2007 lähes 50 000 katsojaa.

Kulttuurialan ammatillisessa koulutuksessa oli vuonna 2007 yhteensä 633 opiskelijaa ja alan tutkintoja suoritettiin 179. Ammattikorkeakoulussa kulttuurialojen

koulutuksessa oli 830 opiskelijaa ja alan tutkintoja suoritettiin 150. Yliopistotasoisessa koulutuksessa oli 112 opiskelijaa ja tutkintoja suoritettiin 18. Pohjois-Savon osuus koko maan kulttuurialan ammatillisen koulutuksen opiskelijoista oli viisi prosenttia. Kaikista kulttuurialan vajaan 40 000 opiskelijasta Pohjois-Savon osuus oli neljä prosenttia. Musiikkialan koulutus on yksi Pohjois-Savon vahvuuksia valtakunnallisesti tarkasteltuna.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on yhteensä 19, mikä on 5,5 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksien määrästä.

Alueella oli 448 kulttuurialan yritystoimipaikkaa, joissa henkilöstöä oli 1 476 henkeä. Toimipaikkojen liikevaihto oli 1,5 % koko maan kulttuurialan toimipaikkojen liikevaihdosta. Toimipaikkojen lukumäärä on lisääntynyt 2000-luvulla, mutta yritysten henkilöstömäärä on vähentynyt. Suurin osa yrityksissä työskentelevistä henkilöistä oli Kuopion seutukunnassa.

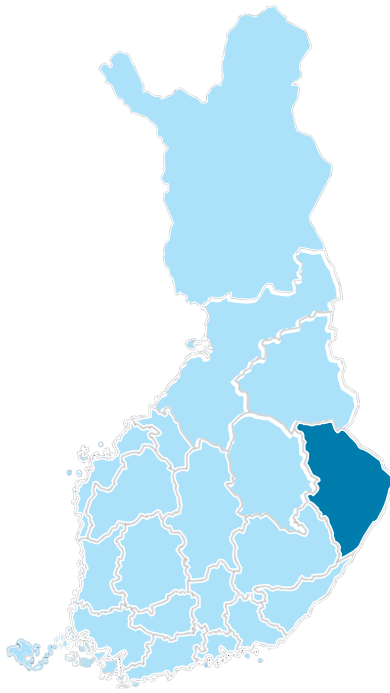
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot kulttuurille olivat vuonna 2006 Pohjois-Savossa 13 M€, mikä oli 3 % koko maan osuudesta. Asukaskohtaiset menot olivat 52 euroa, mikä oli vähemmän kun koko maassa keskimäärin.

Kuntien kulttuuritoimen yhteenlasketut asukaskohtai-

set nettokustannukset olivat alueella 112 € ja koko maassa 120 €. Asukaskohtaiset nettokustannukset olivat maan keskiarvoa suuremmat musiikissa sekä teatteri-, tanssi- ja sirkustaiteessa. Alhaisimmat asukaskohtaiset nettokustannukset olivat taiteen perusopetuksessa, missä kustannukset asukasta kohden olivat alueella 6 euroa koko maan keskiarvon ollessa 11 euroa.

EU:n rakennerahastorahoitus alueen kulttuuriin oli yhteensä 3,2 M€. ESR -hankkeiden rahoitus oli reilut 2,1 M€ ja EAKR -hankkeiden rahoitus vajaa 1,1M€. Suurin osa tuesta (vajaa 3 M€) meni luovaa taloutta edistäviin hankkeisiin.

POHJOIS-KARJALA

Asukasluku: 166 129

Maapinta-ala: 17 763 km²

Väestötiheys: 9/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Joensuu

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Pohjois-Karjalan ELY-alueen osuus niin tuotoksesta, arvonlisäyksestä kuin työllisistäkin oli koko maahan suhteutettuna pieni. Vuonna 2007 alueen kulttuuritoimialojen tuotos oli 170,7 M€. Alueen osuus koko maan kulttuuritoimialojen tuotoksesta oli 1,5 %. Kulttuuritoimialojen arvonlisäys oli samana vuonna alueella 78,1 M€. Alueen osuus koko maan kulttuuritoimialojen arvonlisäyksestä oli 1,6 %. Pohjois-Karjalan koko työllisen työvoiman vahvuus kulttuuritoimialoilla oli 1 700 henkilöä. Alueen osuus koko maan kulttuurialojen työllisistä oli 1,6 %.

Alueen selkeästi vahvin kulttuuritoimialojen osa-alue oli muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta, jonka piiriin lukeutuvien toimialojen tuotos oli lähes kaksinkertainen seuraavaksi vahvimpaan toimialaryhmään verrattuna. Toisena vahvuutena erottuivat sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot. Alueella parhaiten menestyneet kulttuuritoimialat olivat ainakin jollain tavoin yhteydessä printtimediaan, mikä voisi osittain selittyä maakunnan kuntien pitkillä välimatkoilla. Yhtenä syynä sanoma- ja aikakauslehtien sekä muiden painotuotteiden kysynnälle saattaa olla ihmisten levittäytyminen laajalle alueelle. Kulkuyhteyksien ollessa heikommat kuin suurten kaupunkien läheisyydessä saattaa painotuotteiden merkitys kasvaa. Edellisten toimialojen lisäksi vahvoina näkyivät myös kirjastojen, arkistojen ja museoiden toimialaryhmä sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta. Kirjastojen, arkistojen ja museoiden vahvuutta selittänevät niiden vähäiset kustannukset sekä se, että niitä löytyy useasta kunnasta.

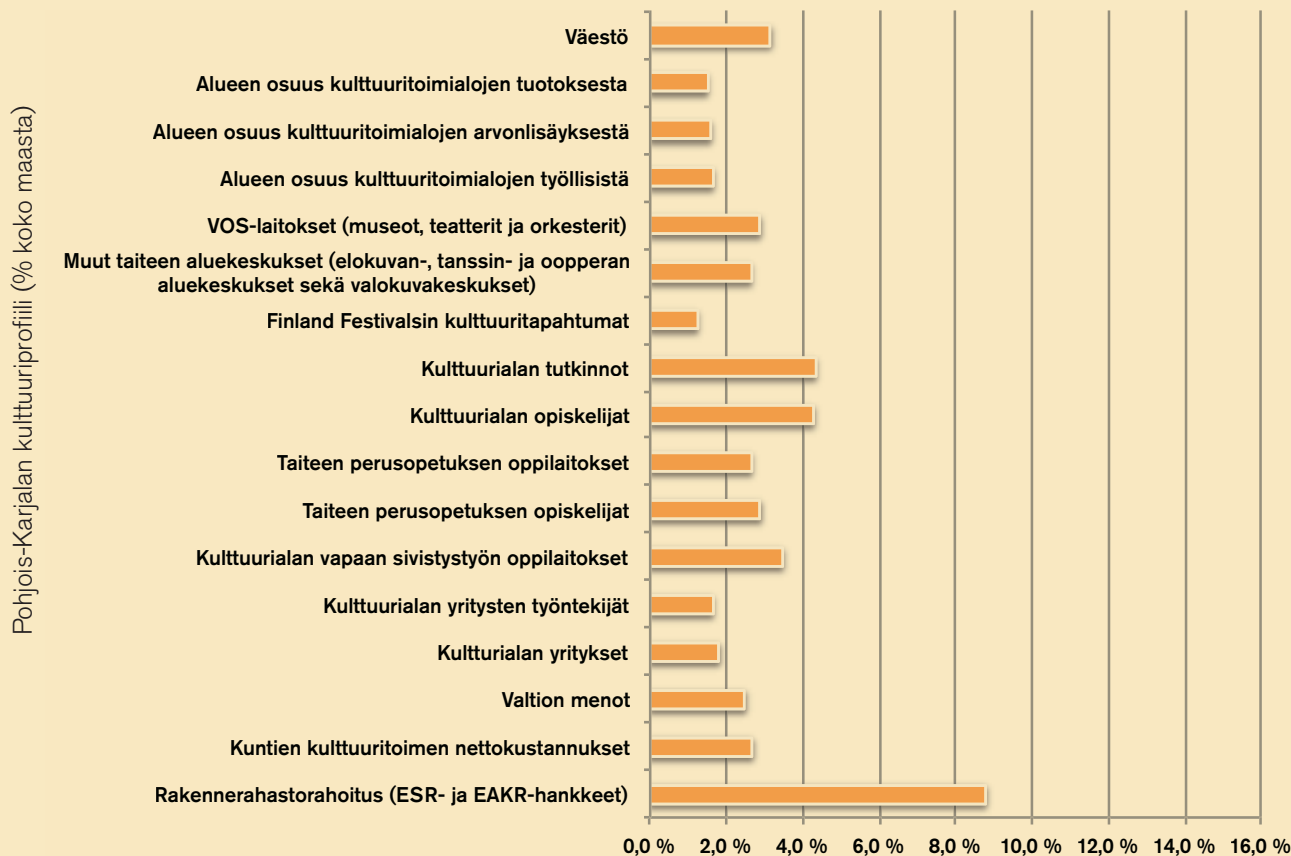
Selviä heikkouksia alueen kulttuuritoimialoilla olivat

soitinten valmistuksen ja kaupan, äänitteiden sekä taide- ja antiikkiliikkeiden toimialaryhmät. Alueella ei kenties ole näille toimialoille riittävästi kysyntää. Vaikka soitinten valmistus ja kauppa oli yksi Pohjois-Karjalan heikoimmin menestyneistä kulttuuritoimialoista, toimii maakunnassa kaksi soitinvalmistajaa, Flaxwood Oy ja Koistinen Kantele Oy, jotka ovat niin tuotekehityksensä kuin kansainvälistymisensä puolesta maan merkittävimpiä.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Alueella on kuusi päätoimisesti hoidettua museota, joiden museoyksiköiden määrä on yhteensä 10. Käyntejä alueen museoissa vuonna 2007 kertyi vain 38 sataa asukasta kohden, kun koko maan keskiarvo oli 89 käyntiä sataa asukasta kohden. Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita alueella on yksi ja orkestereita samoin yksi. Teatteri- ja tanssitaiteen menestys alueella on melko heikkoa. Myyjiä lippuja oli vain vajaa prosentti koko maassa myydyistä teatterilipuista. Museot, teatterit ja orkesterit jäivät kävijämääriensä ja myytyjen lippujensa perusteella selvästi alle maan keskitason.

Merkittävä kulttuuripalveluiden tarjoaja Pohjois-Karjalan alueella on Joensuussa toimiva elokuvakeskus Tapio. Vuonna 2008 Joensuu lukeutui yhdeksi maan 10 suurimmasta elokuvateatteripaikkakunnasta. Vuonna 2007 käyntejä Tapiossa oli 2,2 asukasta kohden koko maan vastaavan luvun ollessa 1,3 käyntiä asukasta kohden. Elokuvakkeskuksen lisäksi alueella toimii myös Itäinen tanssin aluekeskus.

Finland Festivals kulttuuritapahtumia alueella järjestettiin vuonna 2007 yksi: Lieksan Vaskiviikko. Arviossa käytetty aineisto ei kuitenkaan anna aivan oikeanlaista kuvaa Pohjois-Karjalan kulttuuritoiminnasta. Aineistosta ei esimerkiksi käy ilmi Joensuun Popmuusikot ry:n järjestämän Ilosaarirockin ja sen ympärille rakentuvien tapahtumien tai Taito Pohjois-Karjala ry:n Joensuun keskustassa ylläpitämän Taitokorttelin merkitys pohjoiskarjalaisessa kulttuurielämässä. Myös kasvava kesäteatteritoiminta Pohjois-Karjalassa jää aineiston ulkopuolelle.

Alueella oli kulttuurialan opiskelijoita kaikkiaan 1 699. Näistä ammatillisessa koulutuksessa olevia oli suurin osa. Enemmistö ammattikouluopiskelijoista sijoittui viestintä- ja informaatiotieteisiin ja seuraavaksi eniten opiskelijoita oli käsi- ja taideteollisilla aloilla. Tutkinnon suorittaneita opiskelijoita oli ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2007 yhteensä 155. Kulttuurialojen ammattikorkeakouluopiskelijoita oli 635, joista suurin osa opiskeli viestintä- ja informaatiotieteitä. Lähes saman verran opiskelijoita oli käsi- ja taideteollisuuden alalla. Tutkintoja ammattikorkeakoulun kulttuurialoilla vuonna 2007 suoritettiin yhteensä 84. Kulttuurialan yliopistokoulutuksessa oli 319 opiskelijaa, joista suurin osa opiskeli kulttuurin- ja taiteentutkimusta. Lähes yhtä paljon opiskelijoita oli kirjallisuuden alalla. Kulttuurialojen yliopistokoulutuksen tutkintojen määrä oli vuonna 2007 kaikkiaan 64.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on 12, mikä on 3,4 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

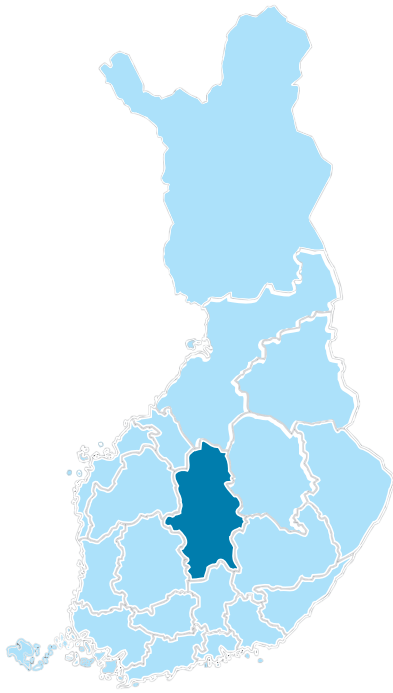
Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja oli alueella yhteensä 339, mikä oli viidenneksi vähiten koko maassa. Henkilöstöä kulttuurialan yrityksissä oli 1 054, eli noin 1,63 % koko maan kulttuurialan yritysten henkilöstömäärästä.

Kulttuurin rahoitus

Valtion menot Pohjois-Karjalan kulttuurille vuonna 2006 olivat yhteensä 9,2 M€ eli 55 euroa asukasta kohden.

Pohjois-Karjalan kuntien kulttuuritoimen nettokustannuksia kertyi vuonna 2007 yhteensä 103 euroa asukasta kohden. Ylivoimaisesti suurin menoerä olivat kirjastot ja toiseksi suurin taiteen perusopetus. Museo- ja näyttelytoiminnan sekä musiikkitoiminnan menot olivat yhtä suuret. Lähes samoissa lukemissa oli muu kulttuuritoimi. Pohjois-Karjalan alueen kulttuuritoimen nettokustannukset eivät huomattavasti poikenneet maan keskiarvosta.

EU:n rakennerahastorahoitus alueen kulttuurihankkeisiin oli yhteensä vajaa 10,5 M€. ESR-hankkeiden rahoitus alueella oli alle 5 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 5,5 M€. Luova talous, kulttuurimatkailu ja yleinen kulttuuri saivat rahoituksesta suurimman osan.

KESKI-SUOMI

Asukasluku: 271 747

Pinta-ala: 16 070 km²

Väestötiheys: 16 km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Jyväskylä

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Keski-Suomen ELY-alueella kulttuurin tuotos oli vuonna 2007 yhteensä 298,2 miljoonaa euroa, mikä oli 2,6 % koko maan kulttuurialan tuotoksesta. Alueen kulttuurin arvonlisäys oli 3,2 % koko maan arvonlisäyksestä kulttuuritoimialalla. Kulttuuriala työllisti Keski-Suomessa 3 770 henkeä, mikä oli 3,6 % maassa alalle työllistyneistä. Keski-Suomen ELY-alueen osuus koko maan kulttuuritoimialasta oli pieni.

Alueen kulttuuritoimialoista suurin työllistäjä sekä myös tuotoksen ja arvonlisäyksen muodostaja oli sanoma- ja aikakauslehtien tuotanto ja jakelu sekä sitä tukeva muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta. Seuraavaksi vahvimmat toimialat alueella olivat kirjastot, arkistot ja museot, mainonta sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

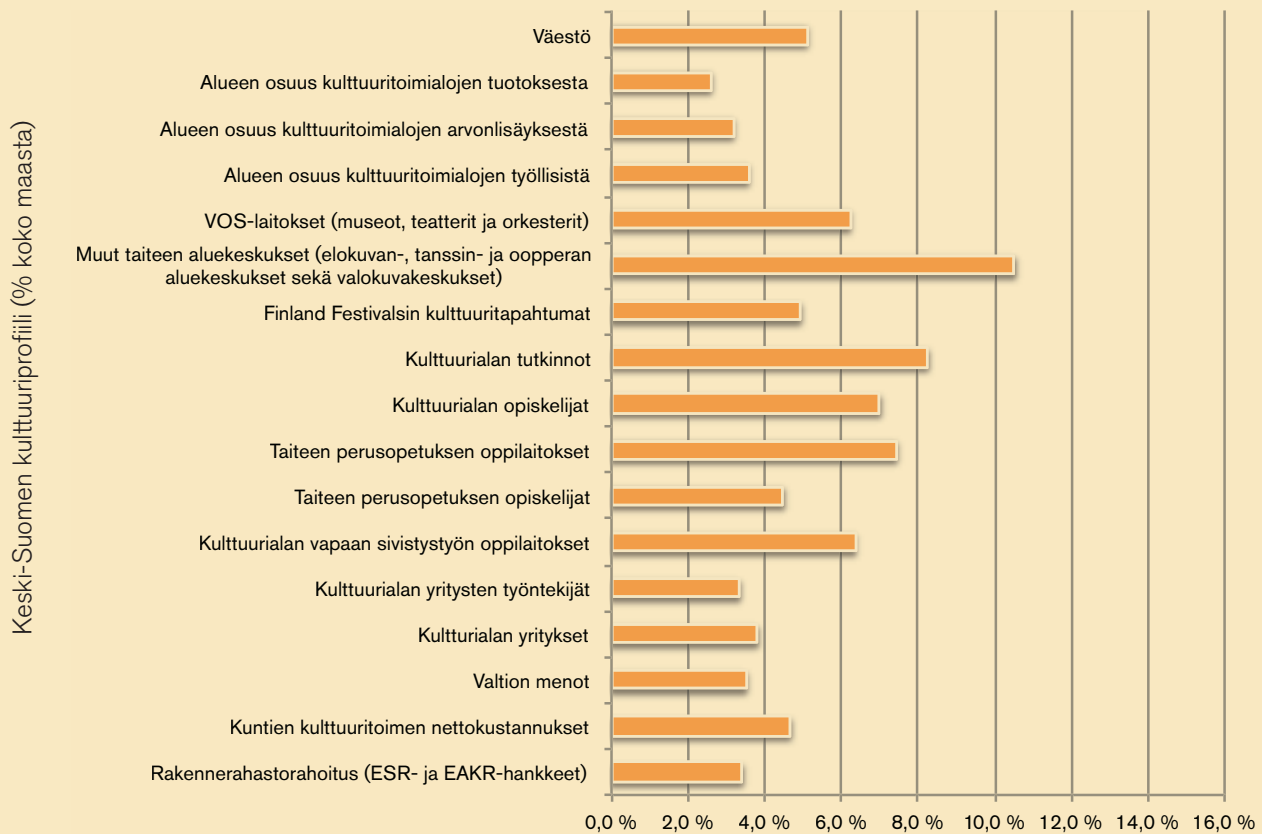
Alueella on yhdeksän päätoimisesti hoidettua museoita, joilla on yhteensä 22 museoyksikköä. Kävijämäärä näissä museoissa oli tilastojen mukaan 61 käyntiä sataa asukasta kohti, kun valtakunnallinen keskiarvo oli 89 kävijää 100 asukasta kohti. Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita alueella on kaksi, kuten myös orkestereita.

Alueella toimii alueellinen elokuvakeskus. Keskuksen tehtävä on toteuttaa mediakasvatusta ja monipuolista ja

haastaa kaupallista elokuvatarjontaa. Keski-Suomen tanssin keskus -yhdistys vastaa Sisä-Suomen tanssin aluekeskuksen toiminnasta Keski-Suomessa. Alue kuuluu samaan tanssin aluekeskukseen Pirkanmaan ja Hämeen kanssa. Keski-Suomessa järjestetään Suomen laajin kotimaisen tanssin tapahtuma Tanssin Aika. Tapahtuma kokoaa Jyväskylään kattavan otoksen suomalaista taidetanssia. Alueella toimiva Luovan valokuvauksen keskus järjesti maakunnassa viisi näyttelyä vuonna 2007. Kävijämäärä näissä oli 2 726. Alueella toimii lisäksi alueellinen alueooppera.

Finland Festivalin kulttuuritapahtumia alueella vuonna 2007 oli neljä: Jyväskylän Kesä, Keitele-jazz, Kihveli Soikoon ja Musiikin Aika. Tapahtumat ovat kaikki eri puolilla maakuntaa, mikä edistää kulttuuritarjonnan tasapainoista tarjontaa maakuntakeskuksen ja muun maakunnan kesken. Myytyjen lippujen määrä oli 3 % koko maan vastaavien tapahtumien lipunmyynnistä. Lisäksi maakunnassa järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön tukea saavia tapahtumia, kuten Alvar Aalto -symposium, joka kokosi vuonna 2007 kaupunkiin 500 arkkitehtia eri puolilta maailmaa. Muista erikoistapahtumista mainittakoon Jyväskylän taidemuseon järjestämä Graphica Creativa, Lumo ja Alvar Aalto Design Seminar.

Kulttuurialan koulutus on alueen selvä vahvuus. Kulttuurialan opiskelijoita oli alueen oppilaitoksissa 1 780. Koko maan kulttuurialan tutkinnoista suoritettiin Keski-Suomessa yhteensä 8,3 %. Näistä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoita oli kumpaakin reilu kolmannes ja yliopistokoulutuksessa vajaa kolmannes. Kulttuurialan tutkintoja Keski-Suomessa

suoritettiin 398, joista puolet ammatillisessa koulutuksessa, 23 % ammattikorkeakoulussa ja 27 % yliopistossa.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on yhteensä 22, mikä on 6,4 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista.

Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja alueella oli 685. Henkilöstöä näissä oli 2 154. Alueen kulttuurialan yrityksiä oli eniten sanoma- ja aikakauslehtitoiminnassa, kulttuurin ja viihteen tukipalveluissa, mainonnassa sekä näyttämö- ja konserttitoiminnassa.

Henkilöstöllä mitattuna sanomalehtitoiminta sekä kulttuurin ja viihteen tukipalvelut olivat työllistäjinä ylittävien; yli tuhat henkilöä kummassakin. Muut alat työllistivät korkeintaan 260 henkilöä tai alle.

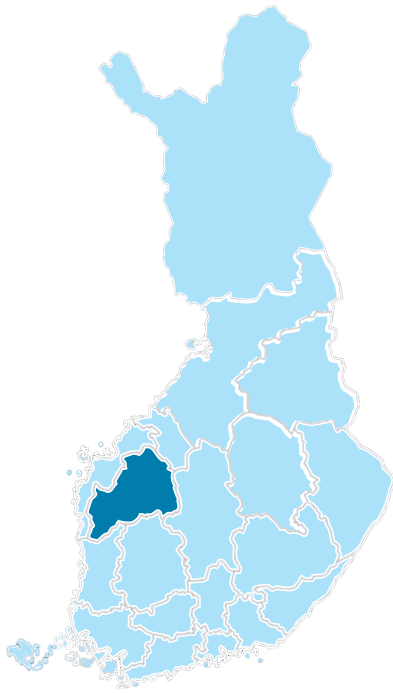
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot Keski-Suomen kulttuurille olivat vuonna 2006 reilut 13 M€. Valtion menojen määrä alueen asukasta kohden oli 48€, joka oli reilusti alle maan keskiarvon.

Keski-Suomen kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset olivat 110 euroa asukasta kohti. Tehtävittäin tarkastellen havaitaan, että kirjastotoimen kustannukset maakunnassa asukasta kohti olivat maan keskiarvoa suuremmat. Kulttuuritoimen nettokustannukset yhteensä

olivat Keski-Suomessa maan keskiarvoa alhaisemmat, mikä osaltaan kuvastaa keskisuomalaisten kuntien kuntatalouksien heikkoa tilaa.

Kulttuurialan EU:n rakennerahastorahoitus alueelle oli yhteensä reilut 4 M€. ESR-hankkeiden rahoitus oli reilu 3,8 M€. EAKR-hankkeita alueella oli vain yksi, jonka rahoitus oli 173 300 euroa. Suurin osa hankkeista oli luovaa taloutta edistäviä. Kulttuurimatkailua ei rakennerahastorahoituksella ole toistaiseksi edistetty.

ETELÄ- POHJANMAA

Asukasluku: 193 511

Maapinta-ala: 13 444 km²

Väestötiheys: 14/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Seinäjoki

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Etelä-Pohjanmaan ELY-alueen kulttuuritoimialojen tuotos oli 133,6 M€ ja arvonlisäys 67,3M€. Kulttuuri-toimialat työllistivät yhteensä 1 894 henkilöä, mikä oli ainoastaan 1,9 % alueen koko työllisestä työvoimasta. Suhteutettuna koko maahan nämä luvut olivat melko pieniä.

Etelä-Pohjanmaalla tärkeitä kulttuurin aloja olivat tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten kannalta sanoma- ja aikakauslehtitoiminta ja uutistoimistot sekä urheilu⁵. Neljä seuraavaa tärkeää kulttuurin alaa olivat huvipuis- tot, pelit sekä muu viihde ja virkistystoiminta, taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta, kirjastot, arkistot ja museot sekä muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta. Kulttuurin toimialarakenteen oli Etelä-Pohjanmaalla hyvin yksipuolinen arvonlisäyksen näkökulmasta, sillä se muodostui lähes yksinomaan sanoma- ja aikakauslehti- en ja uutistoimistojen sekä urheilun ansiosta.

Etelä-Pohjanmaalla on paljon kehitettävää luovien alojen toimintaedellytyksissä sekä kulttuuritoimialojen arvostamisessa yhtenä suurimpana työllistäjänä, vetovoimaisuuden veturina ja hyvinvoinnin tuottajana. Etelä-Pohjanmaalla oli vuonna 2007 vain muutama tärkeä kulttuurin toimiala. Näitä olivat rytmimusiikki ja suuret musiikkitapahtumat, käsi- ja taideteollisuus, teatteri, rakennuskulttuuri ja kuvataide. Monipuolistamiseen

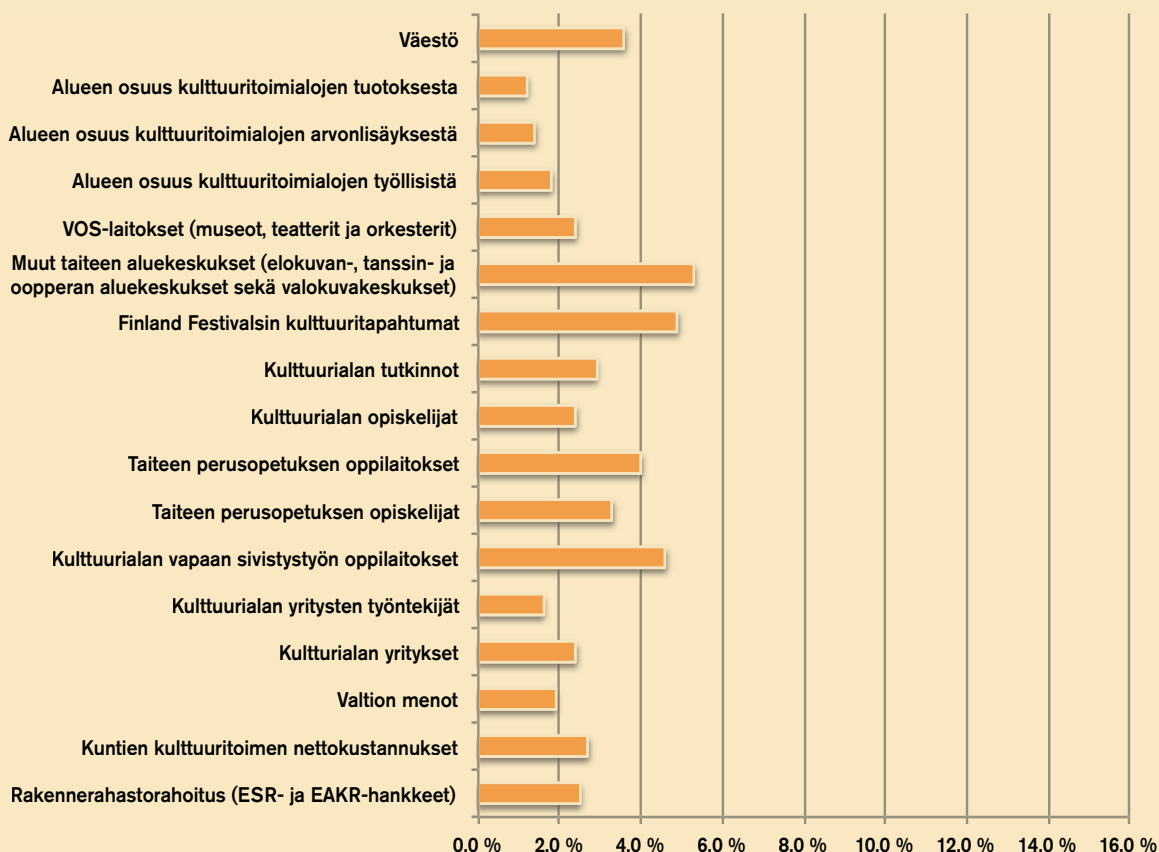
tulisi kiinnittää huomiota, sillä aktiivisilla kulttuurikeskittymillä on tulevaisuudessa mahdollisuus alueen suurempaan taloudelliseen kasvuun. Kulttuurin tuotannon organisoimisen, manageroinnin, kaupallisen asiantuntemuksen, rahoituksen ja ajan puute estävät laajamittaisen ja järjestelmällisen kulttuurintuotannon tuotoksen ja arvonlisäyksen kasvun.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Päätoimisesti hoidettuja museoita Etelä-Pohjanmaalla on neljä, joissa museoyksiköitä on kahdeksan. Teatteri- ja orkesterilain mukaisia teattereita alueella on yksi, kuten myös orkestereita. Seinäjoen Kaupunginteatteri on yksi maakunnan merkittävimpiä kulttuurilaitoksia. Kaupunginteatteri toimii yhteistyössä harrastajateatteriryhmien kanssa. Harrastajateatteritoiminta alueella onkin vahvaa. Useimmilla paikkakunnilla on teatteriryhmiä, jotka tuottavat 1-2 ensi-iltaa vuodessa. Lisäksi suomalainen erikoisuus, kesäteatteri, on voimissaan maakunnassa. Harrastajapohjaisia esityksiä on kesäisin kymmeniä ja ammattimaista toimintaa harjoittaa kaksi kesäteatteria.

Läntinen tanssin aluekeskus sijaitsee Vaasassa, mutta kattaa myös Etelä-Pohjanmaan alueen. Samoin Lapualla sijaitsevan Pohjanmaan Valokuvakeskuksen toiminta-alue kattaa Etelä-Pohjanmaan

⁵ Arvon tuottamisessa ei ole pääsääntöisesti analysoitu urheilun merkitystä. Jotkut alueet ovat ottaneet sen mukaan analyysiin, mikäli sillä on erityistä aluetaloudellista merkitystä.

Finland Festivalsiin kuuluvia kulttuuritapahtumia alueella vuonna 2007 oli neljä. Nämä olivat Eteläpohjalaiset Spelit, Harrastajateatterikesä, Ilmajoen musiikkijuhlat sekä Provinssirock. Alueen maakuntakeskus Seinäjoki on tunnettu suurista musiikkitapahtumista, kuten Seinäjoen Tangomarkkinoista ja Provinssirockista, jotka ovat kokonaiskäyntimääriltään Suomen suurimpien yleisötapahtumien joukossa.

Kulttuurialan ammatillisen koulutuksen opiskelijoita Etelä-Pohjanmaalla oli vuonna 2007 yhteensä 503 ja ammattikorkeakoulutasoisia kulttuurialan opiskelijoita 464, joista suurin osa opiskeli käsi- ja taideteollisuuden parissa. Kulttuurialan ammatillisen tutkinnon suorittaneita oli samana vuonna yhteensä 111 ja kulttuurialan ammattikorkeakoulun suorittaneita yhteensä 89.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella toimii yhteensä 16, mikä on 4,6 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksien määrästä.

Kulttuurialan yritysten toimipaikkoja oli alueella 429, mikä oli reilu 2 % koko maan kulttuurialan yrityksistä. Henkilöstöä alueen yrityksissä oli yhteensä 1 014, mikä oli reilu 1,5 % koko maan kulttuurialan yritysten henkilöstöstä.

Alueen kulttuuritoimijoilla on paljon haasteita, mutta myös potentiaalia kulttuurin kehittämiseen. Viimeisin strateginen tuotos Kulttuurisesti kilpailukykyinen ja

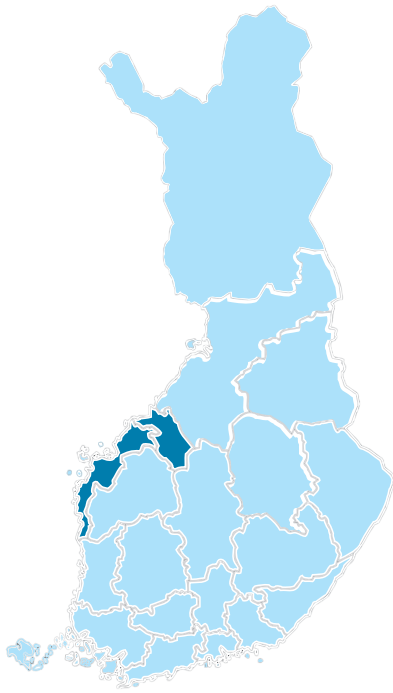
hyvinvoiva Etelä-Pohjanmaa -kulttuuristrateginen päivitys 2010–2013 pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin ja vahvistamaan kulttuuria alueen imagon rakentajana ja alueellisen vetovoiman vahvistajana. Kaikkiaan 15 Etelä-Pohjanmaan kunnassa pohditaan kulttuurin tulevaisuutta ja suunnitellaan oman kulttuuristrategian laatimista.

Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurille vuonna 2006 olivat yhteensä 7,1M€, mikä tarkoittaa 37 euroa asukasta kohden. Valtion menot alueella olivat Suomen pienimmät (pl. Ahvenanmaa).

Kuntien rahoitus alueen kulttuuriin oli 90 euroa asukasta kohden, mikä oli alle maan keskiarvon.

EU:n rakennerahastohankkeita oli alueella vuoden 2010 loppuun mennessä yhteensä 11 kappaletta. EAKR-hankkeiden rahoitus oli yhteensä reilut 1,4M€ ja ESR-hankkeiden rahoitus yhteensä vajaat 1,5 M€. Kokonaistuki EU:n rakennerahastoista oli täten reilut 2,9 M€. Suurin osa hankkeista oli luovan talouden edistämisen hankkeita.

POHJANMAA

Asukasluku: 247 014

Maapinta-ala: 13 022 km²

Väestötiheys: 18/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Vaasa

Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialue koostuu Pohjanmaan sekä Keski-Pohjanmaan maakunnista.

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Kulttuuritoimialojen taloudellinen merkitys on ollut verrattain vähäinen Pohjanmaalla. Vuonna 2007 kulttuuritoimialojen tuotos oli 2,4 %, arvonlisäys 2,7 % ja työllisten määrä vajaa 3 % koko maan osuudesta. Kulttuuritoimialojen tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten osuudet jäivät huomattavasti pienemmiksi maan keskiarvoihin verrattuna.

Kolme selvästi suurinta kulttuuritoimialaa tuotoksen, arvonlisäyksen ja työllisten osalta alueella olivat sanomaja aikakauslehdet, urheilu, muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta sekä valokuvaus. Heikoimmat alat olivat äänitteet, soitinten valmistus ja kauppa sekä taide- ja antiikkiliikkeet. Arvonlisäyksen ja työllisten suhteen sekä valokuvaus että taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta näyttäytyivät alueen vahvimpina aloina.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

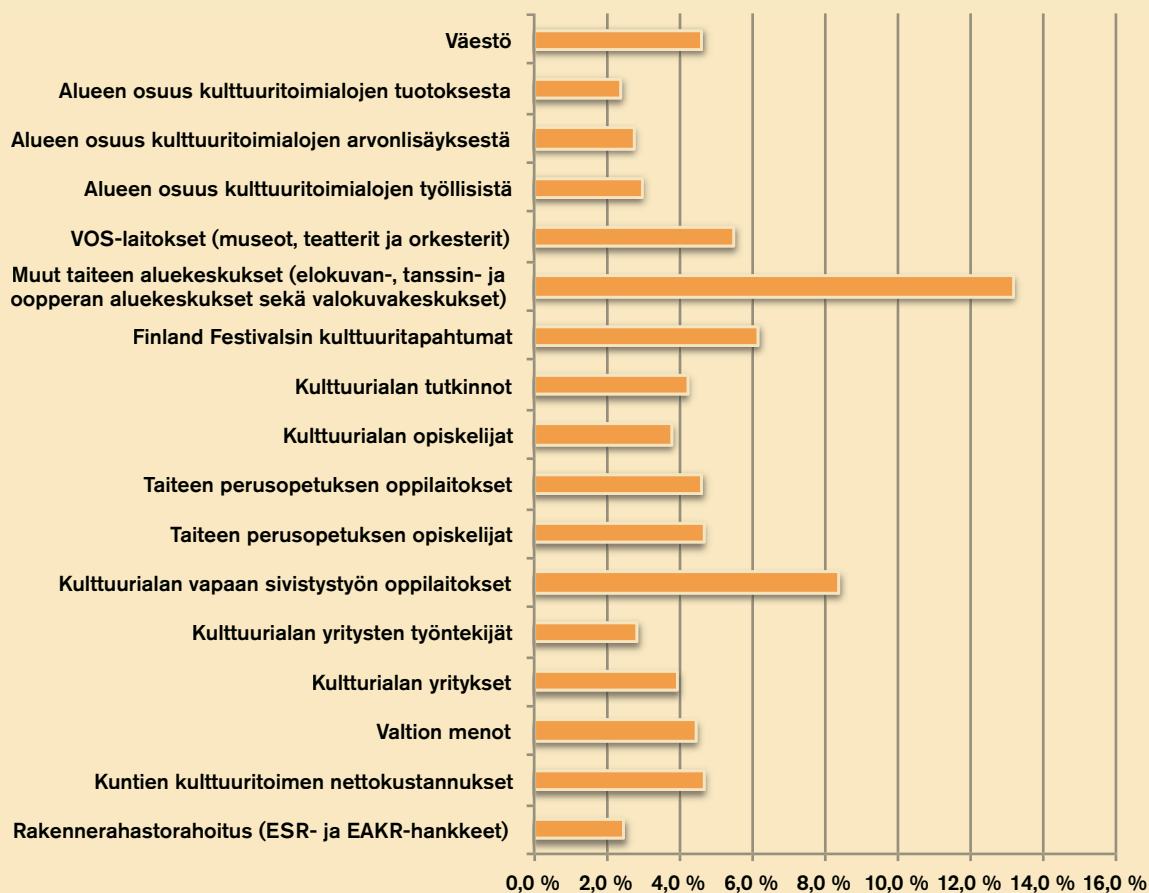
Pohjanmaalla toimii 10 päätoimisesti hoidettua museota, joilla on toimipaikkoja kaikkiaan 18. Alueella toimii kolme teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa teatteria. Teatterit ovat suomenkielinen Vaasan Kaupunginteatteri, ruotsinkielinen Wasa Teater ja Kokkolassa toimiva Kokkolan Kaupunginteatteri. Teatteri- ja orkesterilain

piiriin kuuluvia orkestereita alueella on kaksi eli Vaasan kaupunginorkesteri sekä Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri. Vaasan kaupunginorkesterilla oli vuonna 2007 esiintymisiä kotimaassa 56 ja vastaavasti Keski-Pohjanmaan kamariorkesterilla niitä oli 66.

Alueella toimii alueellinen elokuvakeskus Botnia, tanssin aluekeskus sekä kaksi alueoopperaa. Lisäksi alueella toimii suomenruotsalainen elokuvakeskus Finlands-svenskt Filmcentrum. Aluekeskusten määrä on melko suuri verrattuna alueen asukaslukuun. Tätä voidaan selittää osaksi sillä, että Pohjanmaan maakunnan väestö koostuu suomen- ja ruotsinkielisistä ja kulttuuripalveluita on järjestetty molemmille kieliryhmille erikseen sekä kaksikielisenä palveluna.

Alueella järjestettiin vuonna 2007 viisi Finland Festivalin kulttuuritapahtumaa. Kävijämäärällä mitattuna merkittävin valtakunnallinen kulttuuritapahtuma oli Vaasan Kuorofestivaali. Toiseksi merkittävin kulttuuritapahtuma oli Kaustinen Folk Music Festival. Kokkolan Oopperakesä ja Kokkolan Talviharmonikka olivat jo selvästi pienempiä tapahtumia.

Ammatillisessa koulutuksessa oli opiskelijoita alueella yhteensä 699. Suurin osa oli käsi- ja taideteollisuusalan ja viestintä- ja informaatioalan opiskelijoita. Tutkintoja näissä oppilaitoksissa suoritettiin vuonna 2007 yhteensä 154. Alueen ammattikorkeakouluissa järjestettiin kulttuurialan koulutusta verraten vähän. Vuonna 2007 alueen kulttuurialan ammattikorkeakoulutuksessa opiskeli 447 opiskelijaa. Opiskelijoista suurin osa opiskeli musiikkia tai viestintä- ja informaatiotieteitä. Kulttuurialan tutkintoja

alueen ammattikorkeakouluissa suoritettiin 84. Yliopistollinen kulttuurialan koulutus oli keskittynyt informaatio- ja viestintätieteisiin. Yliopisto-opiskelijoiden määrä vuonna 2007 oli 349. Alan tutkintoja suoritettiin 57.

Alueella toimii 29 vapaan sivistystyön oppilaitosta. Määrä on 8,3 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksista. Vain Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa on enemmän kyseisiä oppilaitoksia kuin Pohjanmaalla.

Alueella oli vuonna 2007 yhteensä 710 yrityksen toimipaikkaa, joissa henkilöstöä oli 1 837. Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueella kulttuurialan yritystoiminta oli keskittynyt etupäässä Pohjanmaan maakuntaan mikäli asiaa tarkastellaan yritysten toimipaikkojen ja henkilöstömäärien perusteella. Maakunnassa oli 509 kulttuuriyritysten toimipaikkaa ja henkilöstöä niissä oli 1 452.

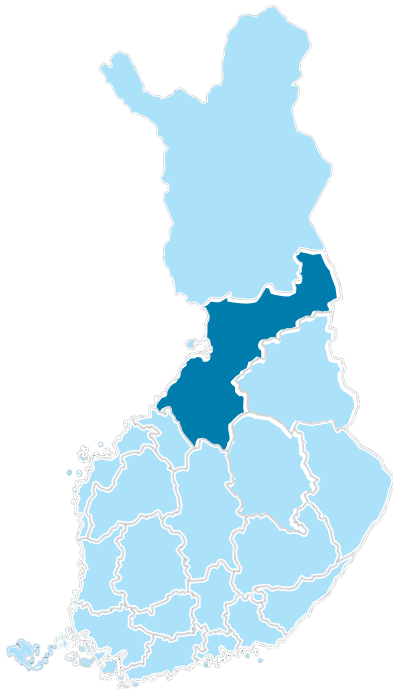
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurille olivat vuonna 2006 yhteensä 16,5 M€, joka oli 67 euroa asukasta kohden. Tuen määrä asukasta kohden vastasi maan keskiarvoa (70 euroa asukasta kohden).

Pohjanmaan alueella kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset vuonna 2007 olivat 110 euroa asukasta kohden. Alueella kunnat ovat rahoittaneet kulttuuripalvelujaan verraten paljon. Tämä selittyy sillä, että kunnat

ovat järjestäneet kulttuuripalveluja sekä suomen- että ruotsinkieliselle väestölle. Suurin menoerä olivat kirjastot. Alueella kunnat ovat myöntäneet verraten paljon rahoitusta teatteri-, tanssi- ja sirkustoiminnan kulttuuripalvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on kulttuurialan EU:n rakenerahastorahoituksen turvin tuettu hankkeita vajaalla 3 M€. ESR-hankkeiden rahoitus oli yhteensä reilut 1 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus vajaat 2 M€. Suurin osa rahoituksesta kohdistui luovaa taloutta edistävien hankkeiden tukemiseen.

POHJOIS- POHJANMAA

Asukasluku: 386 144

Maapinta-ala: 35 236 km²

Väestötiheys: 111 km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Oulu

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Pohjois-Pohjanmaan ELY-alueen osuus tuotoksesta, arvonlisäyksestä ja työllisten määrästä oli keskimäärin muuta maata vaatimattomampi. Alueen osuus koko maan kulttuuritoimialojen tuotoksesta oli 2,6 % ja arvonlisäyksestä 3,3 %. Alueen osuus kaikista työllisistä kulttuuritoimialalla oli 3,7 %.

Kulttuuritoimialan vahvimpia alatoimialoja alueella olivat sanoma- ja aikakauslehdet, uutistoimistot sekä arkkitehti- ja taideteollisuusalat. Ensin mainittu oli selvästi vahvin työllistäen yhteensä 666 henkilöä. Vaatimattomimpia kulttuurin alatoimialoja olivat taide- ja antiikki-liikkeet ja äänitealat.

Edellisten lisäksi huomionarvoista alueella oli kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta, joka oli nopeiten kasvava ala. Toimiala on kolminkertaistanut työllisten määrän ja nelinkertaistanut tuotoksensa vuodesta 2001 vuoteen 2007. Toki toimiala on edelleen varsin pieni, mutta kasvu on ollut huomattavaa.

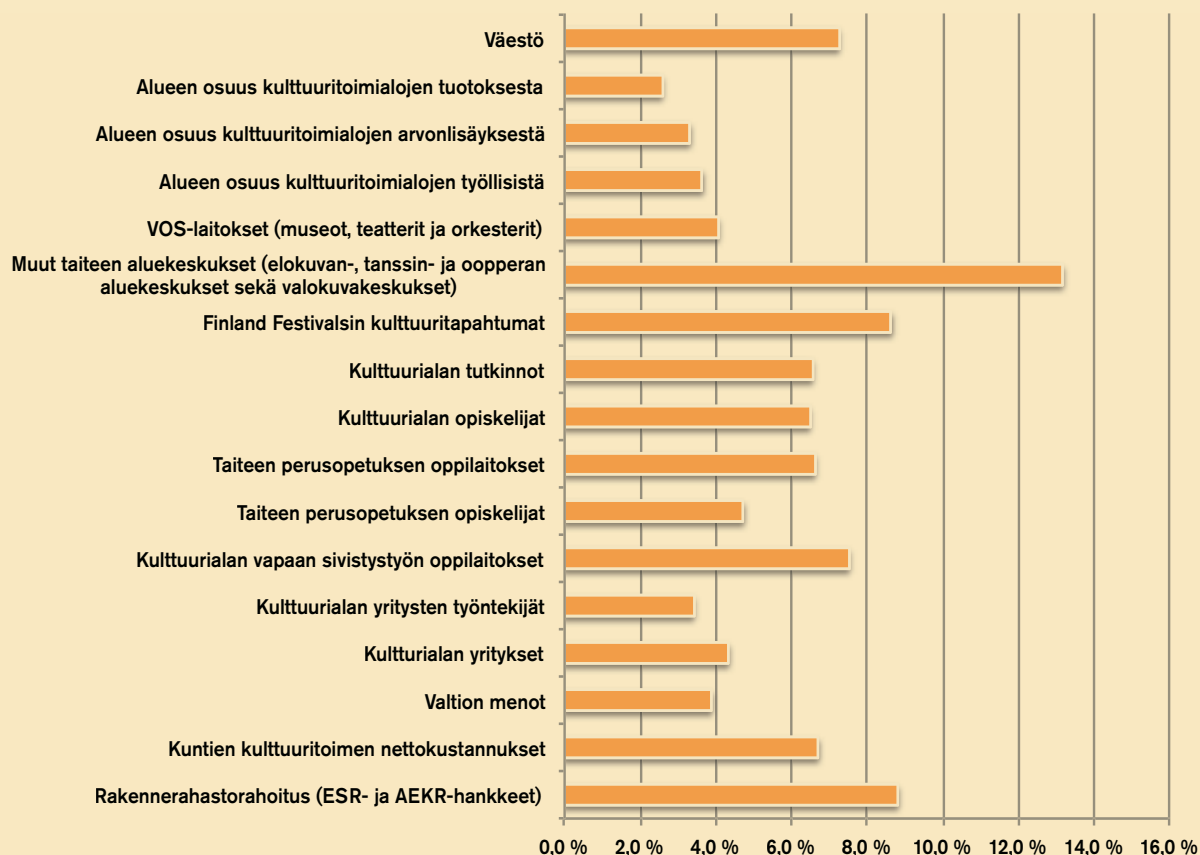
Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Pohjois-Pohjanmaalla on kuusi päätoimisesti hoidettua museota, joiden museoyksiköiden määrä on kaikkiaan 14. Museoissa käynnit olivat maan pienimmästä päästä. Käyntimääriin voivat vaikuttaa vähentävästi alueen pitkät välimatkat museoihin ja matkailun keskittyminen muualle kuin museoiden lähetyville. Pohjois-

Pohjanmaan alueella on kaksi teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa teatteria. Kunnallisena teatterina Oulun Kaupunginteatterin tehtävä on palveluiden tuottaminen Oulun kaupungin veronmaksajille. Tällä toimialue-rajauksella se hoitaa tehtävänsä hyvin. Teatteritaiteen saavutettavuus alueella ei toteudu tasa-arvoisesti, sillä alueella olevalla teatterilla ei ole aluetatterivelvollisuutta ja teatteriin joudutaan tulemaan pitkien matkojen takaa. Alueella on lisäksi yksi teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluva orkesteri: Oulu Sinfonia. Orkesterilla oli tarkasteluajankohtana esityskertoja 61 ja niissä kävijöitä 39 085.

Alueella toimii maamme vanhin ja toiseksi suurin elokuvakeskus: Oulun Elokvakeskus. Keskus järjestää mm. vuosittain kansainvälisen lasten- ja nuorten elokuvafestivaalin. Festivaali tavoittaa hyvin alueen lapsia ja nuoria ja vuonna 2010 kävijöitä oli yli 16 500. Lisäksi alueella toimii Pohjoinen tanssin aluekeskus sekä yksi alueooppera. Alueoopperoiden esityskertoja on ollut Pohjois-Pohjanmaalla varsin hyvin muuhun maahan verrattuna ja alueoopperat ovat tilastojen valossa palvelleet aluetta kiihtävästi. Pohjoinen valokuvakeskus on Pohjois-Suomessa ainoa alueellinen valokuvakeskus ja keskeisin toimija valokuvataiteen alalla. Vuonna 2007 keskuksen valokuvänäyttelyissä kävi n. 30 000 katsojaa. Näyttelytoiminta palveli hyvin Oulun ja Oulun seudun asukkaita.

Alueella on suuri määrä vakiintuneita festivaaleja ja tapahtumia. Finland Festivalsiin kuuluvia tapahtumia alueella järjestettiin vuonna 2007 yhteensä seitsemän. Suurimmat tapahtumat käyntimääränsä perusteella

olivat Haapavesi Folk sekä Lasten ja nuorten teatteripäivät. Lisäksi alueella järjestettiin monia Finland Festivals -järjestöön kuulumattomia tapahtumia, kuten IIK- kahuelokuvafestivaali, Musiikkivideofestivaalit, Ilmakitaran MM-kisat, Qstock, Tanssia Tyrkyllä, Irish Music Festival, Uuden Musiikin Lokakuu, Arktiset askeleet, Lasten ja nuorten teatteripäivät, Muusajuhlat, Nature Photo, Pääatalo-päivät ja Napero Finlandia. On merkillepantavaa, että enemmistö alueen festivaali- ja tapahtumajärjestäjistä oli kulttuuriryhdistyksiä. Kaiken kaikkiaan toiminta oli alueella varsin kattavaa ja festivaalitoiminnan merkitys oli huomattavaa ainakin Oulun matkailun kannalta.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita oli vuonna 2007 alueella 1 308 ja tutkintoja suoritettiin samana vuonna yhteensä 289. Koulutustarjonta painottuu seudun eteläisiin osiin, missä se palvelee lähinnä matkailun, maaseutuelinkeinojen sekä alihankinta- ja pienteollisuuden tarpeita. Alan koulutustarjonta on sekä työllistymisen että jatko-opintojen kannalta ylimitoitettua.

Ammattikorkeakoulutuksessa kulttuurialan koulutusta tarjoaa Oulun seudun ammattikorkeakoulu, jossa on tanssinopettajan, musiikinopettajan ja viestinnän koulutusohjelmat. Näissä opiskelijoita vuonna 2007 oli 609 ja suoritettuja tutkintoja 90.

Oulun yliopistossa tarjonta käsittää viestintä- ja informaatiotieteiden, kirjallisuuden, musiikin sekä kulttuurin

ja taiteiden tutkimuksen koulutuksen. Yliopistossa opiskelevia vuonna 2007 alueella oli 655 ja tutkintojen määrä oli 80. Kulttuurinen identiteetti ja vuorovaikutus olivat yksi Oulun yliopiston strategisista painotuksista. Kulttuuripintoihin sisältyi lähinnä humanististen tieteiden sekä informaatiotieteiden koulutusta ja tutkimusta. Painotus on merkittävä paitsi valtakunnallisesti myös alueellisesti kulttuurialojen koulutuspalvelujen tuottamisen kannalta, sillä muuten alueen koulutus painottuu teknologiasovelluksien sisällön tuottamiseen ja teknologiapainotteiseen tarjontaan.

Vilkkaasta kulttuuriharrastuksesta alueella kertovat kattava vapaan sivistystoimen kenttä, lukuisat musiikki- ja taidekoulut sekä niin harrastajateattereiden kuin kurojenkin suuri määrä ja aktiivisuus. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on 26, mikä on 7,5 % koko maan oppilaitoksien määrästä. Maantieteellisestä hajanaisuudesta huolimatta kulttuuripalvelut kattavat alueen niin kunnallisten kuin yhdistysten tuottamien palveluiden osalta. Alueella toimivat museot, teatterit, orkesterit ja muut kulttuurilaitokset ovat taiteellisesti korkeatasoisia ja asukkaiden ahkerasti käyttämiä.

Kulttuurialan toimipaikkoja oli alueella 779 kappaletta. Henkilöstöä näissä toimipaikoissa oli 2 201 henkilöä liikevaihdon ollessa yli 293 M€. Osuus koko maan toimipaikoista oli 4,3 %, henkilöstömäärästä 3,4 % ja liike-

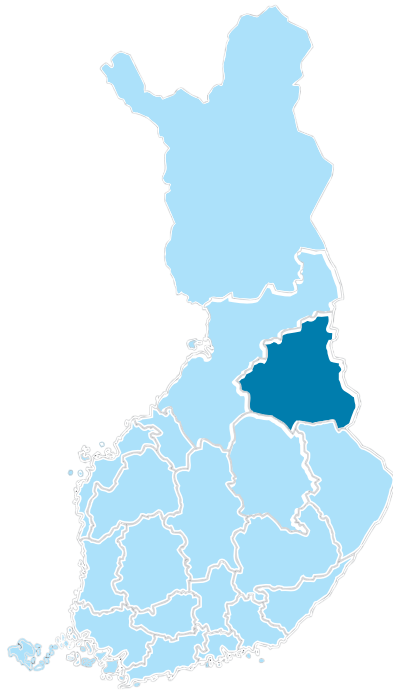
vaihdosta 2 %. Verrattuna Pohjois-Pohjanmaan osuuteen koko maan väestöstä olivat kulttuuritoimialan toimipaikkojen, henkilöstön määrä ja liikevaihdon osuudet varsin vaatimattomia.

Kulttuurin rahoitus

Pohjois-Pohjanmaa sijoittui esitetyissä kulttuurin ja taiteen rahoitustilastoissa kautta linjan huonosti. Valtion menot alueen kulttuurille olivat reilu 14 M€, mikä tarkoittaa 38 euroa asukasta kohden.

Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset Pohjois-Pohjanmaalla olivat 111 euroa asukasta kohden. Kuten muuallakin maassa, myös Pohjois-Pohjanmaalla kirjastojen nettokustannukset olivat korkeimmat. Toiseksi korkeimmat nettokustannukset olivat teatteri- tanssi- ja sirkustoiminnassa; 17 euroa asukasta kohden (koko maassa 12 euroa asukasta kohden). Kaikkein pienimmät nettokustannukset Pohjois-Pohjanmaalla olivat musiikki-toiminnassa (9 euroa asukasta kohden). Aika lähellä tätä kustannustasoa oli myös museo- ja näyttelytoiminta kymmenellä eurolla asukasta kohden.

Kulttuurialan EU:n rakennerahastorahoitus alueelle oli yhteensä reilut 10,5 M€, josta ESR-hankkeiden rahoitus oli reilut 2,2 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 8,2 M€. Rahoituksella tuettiin suurimmaksi osin luovaa taloutta ja kulttuurimatkailua edistäviä hankkeita. Rakennerahastojen lisäksi alueellista kulttuuritoimintaa rahoitettiin huomattavasti sekä maaseuturahastosta että paikallisten leader -ryhmien toimesta.

KAINUU

Asukasluku: 83 160

Maapinta-ala: 21 504 km²

Väestötiheys: 4/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Kajaani

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Kulttuurialojen tuotos oli Kainuun ELY-alueella vuonna 2007 noin 49 M€ ja arvonlisäys 26 M€. Kainuun osuus koko maan kulttuurialojen tuotoksesta oli 0,4 % ja arvonlisäyksestä 0,5 %. Kulttuurialat työllistivät Kainuussa yhteensä noin 700 henkeä, mikä vastasi 0,7 % alan työllisistä koko maassa.

Kulttuuritoimialojen välitön merkitys aluetaloudelle oli suhteellisen pieni, sillä niiden osuus alueen kaikkien toimialojen tuotoksesta oli 1,4 %, arvonlisäyksestä 1,5 % ja työllisistä 2 %. Alueella kulttuurin aluetaloudellinen merkitys oli selvästi alempi kuin koko maassa keskimäärin.

Yksittäiset kulttuurin toimialat olivat yleisesti ottaen tuotokseltaan, arvonlisäykseltään ja työllisyydeltään melko pieniä. Määrällisesti mitattuna suurin kulttuurin toimiala alueella oli sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot. Muita suurehkoja toimialoja olivat kirjastot, arkistot ja museot yms. sekä taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta, jotka molemmat myös suhteessa koko maahan olivat alueen kulttuuritoimialoista vahvimpia.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

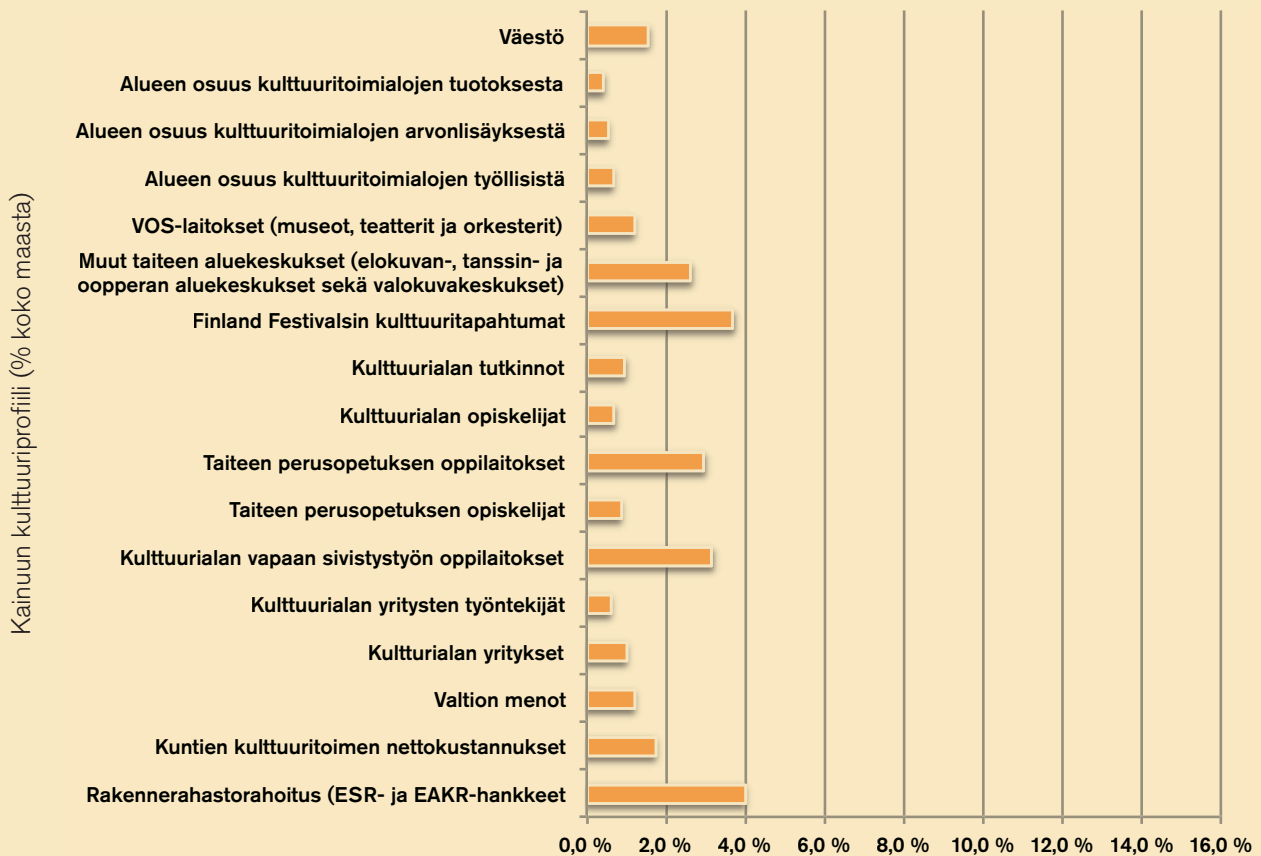
Alueella on kolme päätoimisesti hoidettua museota, joilla on yhteensä neljä museoyksikköä. Suhteessa asukaslukuun museokäyntejä oli 19 käyntiä sataa asukasta kohden, mikä on selvästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (89 käyntiä sataa asukasta kohden).

Teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvia teattereita alueella on yksi: Kajaanin Kaupunginteatteri. Kaupunginteatterin esitysmäärä on ollut 234–243 esityskertaa vuodessa ja esityksiin on vuosittain myyty lippuja 18 226–26 175 kpl. Vuonna 2007 teatterissäkäyntejä oli 0,3 käyntiä asukasta kohden, mikä oli hieman vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (0,5 käyntiä asukasta kohden).

Pohjoisen tanssin aluekeskukseen kuuluu yhtenä neljästä toimijasta nykytanssin tuottaja Routa Kajaanista. Vuonna 2007 koko pohjoisen tanssin aluekeskuksella oli yhteensä 87 esityskertaa ja niihin myytiin 28 046 lippua. Väestöltään ja myös taloudellisilta resursseiltaan pienenä alueena Kainuusta puuttuu joitakin isommilta alueilta löytyviä kulttuuri-instituutioita. Alueella ei ole alueellista elokuvakeskusta, valokuvakeskusta eikä myöskään omaa alueoopperaa tai teatteri- ja orkesterilain piiriin kuuluvaa orkesteria.

Vuonna 2007 Kainuussa järjestettiin kolme Finland Festivals -ketjuun kuuluvaa kulttuuritapahtumaa. Näistä kävijämäärältään suurin oli Kuhmon Kamarimusiikki (36 235 kävijää). Muut tapahtumat olivat Kajaanin Runoviikko Sana ja Sävel (8 799 kävijää) ja Suomussalmen Musiikkijuhlat (1 200 kävijää).

Kulttuurialan ammatillisessa koulutuksessa oli Kainuussa yhteensä 282 opiskelijaa ja alan tutkintoja suoritettiin yhteensä 68. Ammattikorkeakoulu- tai yliopistotasoisista kulttuurialojen koulutusta ei Kainuussa ollut. Kainuun osuus ammatillisen koulutuksen opiskelijoista koko maassa oli 2,2 %. Kaikista kulttuurialan vajaasta

40 000 opiskelijasta osuus jäi 0,7 prosenttiin.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on 11, mikä on 3,2 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksien määrästä.

Kainuussa oli kulttuurin toimialoilla 176 yritystoimipaikkaa ja henkilöstöä 407 henkeä. Kainuun osuus koko maan toimipaikoista oli 1 % ja henkilöstöstä 0,6 %.

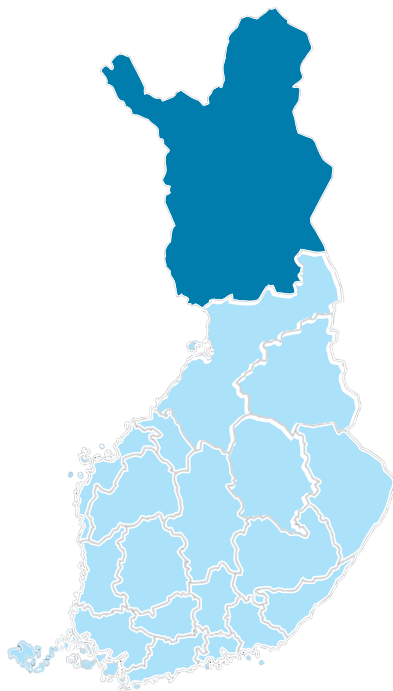
Kulttuurin rahoitus

Valtion menot kulttuurille olivat vuonna 2006 Kainuussa 4,45 milj.€. Menot asukasta kohden Kainuussa olivat 53 euroa, kun koko maassa ne olivat 70 euroa asukasta kohden.

Kuntien kulttuuritoimen yhteenlasketut nettokustannukset olivat vuonna 2007 Kainuussa 134 euroa asukasta kohden, kun ne koko maassa olivat 120 euroa asukasta kohden. Maakunnittaisessa vertailussa Kainuu sijoittui kuntien kulttuurikustannusten suuruudessa kolmanneksi. Suurimmat kustannukset niin Kainuussa kuin koko maassa kertyivät kirjastoista.

Kainuussa on toteutettu varsin monia kulttuurialan ja luovan talouden hankkeita. Nykyisellä ohjelmakaudella alan ESR-hankkeiden rahoitus oli yhteensä vajaat 2,9 M€ ja EAKR-hankkeiden reilut 1,8 M€. Yhteensä rakennerahastorahoitus alueelle oli reilut 4,7 M€. Rahoituksella

tuettiin erityisesti luovaa taloutta ja kulttuurimatkailua tukevia hankkeita.

LAPPI

Asukasluku: 183 963

Maapinta-ala: 92 664 km²

Väestötiheys: 2/ km²

ELY-keskuksen päätoimipaikka: Rovaniemi

Kulttuurin merkitys aluetaloudessa

Lapin ELY-alueen kulttuurialojen tuotos koko maan kulttuurialojen tuotoksesta vuonna 2007 oli 1,3 %, arvonlisäys 1,7 % ja työllisten määrä 1,9 %. Verrattuna koko maahan kulttuurialat olivat Lapissa varsin pieni toimiala. Toimialaryhmien välillä sen sijaan oli merkittäviä alueellisia eroja.

Sekä työllisyyden, arvonlisäyksen että tuotoksen näkökulmasta koulutus- ja kulttuurihallinto erottuivat selvästi vahvimaksi toimialaryhmäksi, kun verrataan toimialoja suhteessa koko maan saman ryhmän toimialoihin. Samoin korostuivat kirjastojen, arkistojen ja museoiden osuudet. Kunnallisella ja valtiollisella toiminnalla oli huomattava merkitys Lapin kulttuuritoimialalla. Työllisten vertailussa erottuivat peliteollisuus, elokuvatuotanto, soitinten valmistus ja kauppa sekä sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot. Lapin peli- ja elokuva-alan kehittymistä on tuettu mm. EU-rakennerahastovaroin.

Keskeiset kulttuuritoimijat ja kulttuurialan koulutus

Alueella toimii kahdeksan päätoimisesti hoidettua museota, joiden museoyksikköjen määrä on yhteensä 12. Museokäyntien määrä alueella ylitti reilusti koko maan keskiarvon. Museoiden kehittämiseen on Lapissa myönnetty tukea myös EU-rakennerahastovaroista ja sisältöjä on saatu uusittua nykyaikaiset vaatimukset täyttäväksi ja matkailijoita houkutteleviksi. Teatteri- ja orkesterilain

piiriin kuuluvia teattereita alueella on kolme ja orkestereita kaksi. Suhteellisesti orkestereiden esityskertojen osuus oli 7,5 % koko maan esityskerroista, mikä ylitti keskiarvon suhteutettuna väestömäärään (3,5 %).

Alueella toimii tanssin aluekeskus sekä alueellinen elokuvakeskus. Finland Festivalsiin kuuluvia kulttuuritahtumia alueella järjestettiin vuonna 2007 kolme. Nämä olivat Jutajaiset Folklorefestivaali, Kalottijazz & Blues festivaali sekä LuostoClassic.

Kulttuurialan ammatillisessa koulutuksessa alueella opiskeli 467 henkeä. Ammattikorkeatasoisia opiskelijoita alueella oli 282, joista suurin osa opiskeli viestintä- ja informaatiotieteitä. Yliopistotasaisen koulutuksen parissa opiskeli yhteensä 957 henkeä.

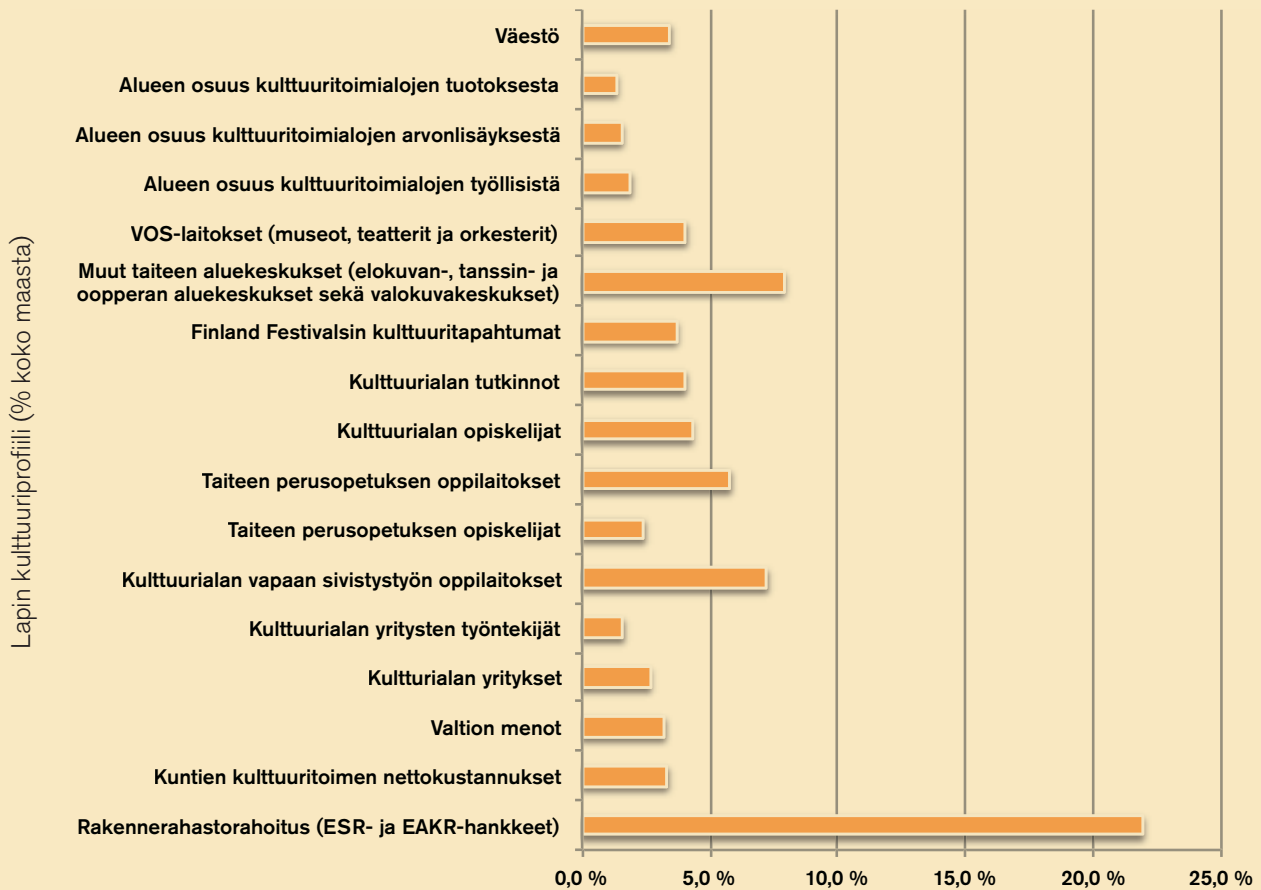
Vapaan sivistystyön oppilaitoksia alueella on yhteensä 25, mikä on 7,2 % koko maan vapaan sivistystyön oppilaitoksien määrästä.

Kulttuurialan yrityksiä alueella oli yhteensä 477, joissa henkilöstöä oli 1036.

Laajana ja harvaan asuttuna maakuntana kulttuuripalveluiden ongelmana on palveluiden saavutettavuus. Aluepolitiikalla ja rakennerahastopolitiikalla on pyritty turvaamaan ja laajentamaan kulttuuripalveluiden saatavuutta väestökeskittymien ulkopuolella. Myös esimerkiksi orkesterit ja teatterit ovat jalkautuneet maakuntaan ja käyvät kiertueilla eri paikkakunnilla.

Kulttuurin rahoitus

Valtion menot alueen kulttuurille olivat yhteensä 11,7

Kulttuuriprofiileja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että esittämistapa on erilainen eri ELY-alueiden välillä. Uudenaaman kulttuuriprofiilissa maksimi on 70 %, kun muilla ELY-alueilla se on 16 %, lukuun ottamatta Lappia, jossa maksimi on 25 %.

M€. Koko maan valtion menoista kulttuuripalveluille tämä oli 3,2 %, mikä oli hieman alle suhteellisen väestöosuuden. Asukasta kohden menot Lapissa olivat 63 euroa, kun koko maassa keskiarvo oli 70 euroa asukasta kohden.

Kuntien kulttuuritoimen nettokustannukset olivat alueella 116 euroa asukasta kohden. Alueen kulttuuritoimen nettokustannusten jakautuminen noudatti varsin hyvin koko maan toteumaa. Taiteen perusopetuksen ja kirjastojen nettokustannukset olivat hieman korkeammat maan keskiarvoon suhteutettuna. Musiikkitoiminnan nettokustannukset asukasta kohden olivat Lapissa vähäisemmät kuin maassa keskimäärin.

EU:n rakennerahastorahoitus alueen kulttuurihankkeille oli yhteensä reilut 26 M€. Tuen määrä oli 21,9 % koko maan kulttuurialan rakennerahastorahoituksesta. ESR- hankkeiden rahoitus oli alueella yhteensä reilut 3,2 M€ ja EAKR-hankkeiden rahoitus reilut 22,8 M€. Rakennerahastorahoituksella pyrittiin erityisesti tukemaan kulttuurimatkailua ja luovaa taloutta.

Johtopäätöksiä

Kulttuurin tuotanto, talous ja palvelut keskittyvät suuriin kaupunkeihin. Kulttuuritoimialat niin tuotannon kuin palveluidenkin osalta ovat Suomessa keskittyneet suurelta osin pääkaupunkiseudulle, jonka luvut eroavat huomattavasti monista muista alueista. Tarkastelussa Uudenmaan lisäksi myös Varsinais-Suomi ja Pirkanmaa asettuivat selvästi maan keskiarvon yläpuolelle.

Suomen kulttuurialan yritysten liikevaihdosta melkein 70 % syntyy pääkaupunkiseudulla ja alue työllistää noin puolet kaikista työllisistä ko. toimialoilla. Yritysten liikevaihdon keskittymistä selittää osittain se, että monien yritysten pääkonttorit sijaitsevat pääkaupunkiseudulla.

Monet kulttuurin työpaikat ovat olennaisesti riippuvaisia suurten kaupunkien kulttuurin verkostoista. Siksi kulttuurilaitokset ja -tapahtumat ovat sijoittuneet maan suurimpiin kaupunkeihin ja näiden kautta myös monenlaiset pää- ja sivutoimiset kulttuurialan työpaikat sijaitsevat samoissa paikoissa. Pääkaupunkiseudun suuri osuus kulttuurin tuotannosta johtuu myös siitä, että maan kansalliset taidelaitokset, kuten Suomen Kansallisteatteri, Suomen Kansallisooppera ja Valtion taidemuseo sijaitsevat siellä. Lisäksi radio- ja tv-alan suurimmat toimijat, kuten Yleisradio, sekä maan suurimmat mainostoimistot ja arkkitehtitoimistot sijaitsevat pääkaupunkiseudulla.

Taiteen ja kulttuurialojen opiskelu on erityisesti yliopisto-opetuksen osalta vahvasti keskittynyt pääkaupunkiseudulle, sillä siellä sijaitsevat kaikki taideyliopistojen

päätoimipisteet. Tämä ruokkii osaltaan alueen kulttuurielämää. Lisäksi pääkaupunkiseudun väestöpohja (liki 20 % koko maan väestöstä) takaa riittävän kysynnän marginaalisemmallekin kulttuuritarjonnalle.

Uudenmaan ELY-keskuksen alue asettui alueellisessa tarkastelussa pääkaupunkiseudun merkityksen takia omaan erityisemasemaansa. Pääkaupunkiseudun erityisemasemaan vaikuttaa myös se, että kulttuuripalvelujen tuottajia ja kuluttajia tulee huomattava määrä Uudenmaan ELY-keskuksen rajojen ulkopuolelta, etenkin lähialueilta. Tämä asettaa erityisiä haasteita Uudenmaan ELY-keskuksen toiminnalle ja palveluille.

Pääkaupunkiseutu on kulttuurialan osalta muusta maasta selvästi poikkeava alue, jonka vertailu muihin ELY-alueisiin ei aina ole relevanttia. Tulevaisuudessa pääkaupunkiseudun osalta voitaisiin tehdä vertailua esimerkiksi muihin pohjoismaisiin pääkaupunkeihin tai Keski-Euroopan vastaavan kokoiisiin kaupunkiseutuihin.

Tässä analyysissä on otettava huomioon, että tilastoaineisto ei kata kaikkea eri alueilla tapahtuvaa kulttuurialan toimintaa. Lisäksi osa mainituista tapahtumista ei ole jokavuotisia. Esimerkiksi tapahtumien osalta ainoastaan Finland Festivalin tapahtumat sekä kansalliset valtion tukea saavat tapahtumat ovat tilastoissa mukana. Tämä vääristää kuvaa, sillä muitakin tapahtumia on alueilla runsaasti. Useiden ELY-alueiden analyysien mukaan näillä tapahtumilla on vaikutusta maakunnan kulttuuritarjonnan tasaisempaan saatavuuteen, sillä tapahtumia järjeste-

tään usein muuallakin kuin alueiden keskuskaupungeissa. Jatkossa tulisi löytää tapa, jolla laajaa tapahtumatarjontaa ja tapahtumien aluetalousvaikutuksia voitaisiin mitata nykyistä systemaattisemmin.

Myöskään laajaa harrastustoiminnan kenttää tilastot eivät kuvaa kattavasti. Harrastustoiminta tapahtuu useimmiten kolmannen sektorin järjestämänä. Jatkossa tämän osa-alueen tilastointia tulisi kehittää, koska sillä on usein suuri merkitys ihmisten saamille palveluille ja hyvinvoinnille.

Kulttuurialan vapaan sivistystyön oppilaitokset nousivat katsauksessa kaikilla alueilla merkittäväksi kulttuuripalvelujen tuottajaksi ja niillä on oleellista merkitystä alueelliselle kulttuuritoiminnalle. Vuonna 2007 vapaan sivistystyön oppilaitosten⁶ tarjoamista opetustunneista suurin osa (52 %) järjestettiin kulttuurialalla. Näistä valtaosa (82,3 %) oli kansalaisopisto-opetusta.⁷ Suomessa toimii yli 200 vapaan sivistystyön rahoituksen piiriin kuuluvaa kansalaisopistoa. Kansalaisopistot tarjoavat alueellaan mm. avointa kulttuurialan koulutusta, lasten ja nuorten yleisen- ja laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta sekä aikuisille taiteen perusopetusta laajan oppimäärän mukaan.

Kulttuurin rahoitus vaihtelee alueittain varsin paljon. Valtion rahoitus asukasta kohden on suurinta pääkaupun-

kiseudulla, jossa se vuonna 2007 oli 148 euroa asukasta kohden. Muutamilla alueilla, kuten Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaalla valtion rahoitus jäi alle 40 euroon asukasta kohden. Osalla alueista kuntien rahoitus kompensoi hie- man valtion rahoitusta.

Vaikka katsauksessa esitettyihin taulukoihin ja kulttuuriprofiileihin liittyy niiden taustaselitysten tai saatavilla olevien tietojen rajallisuuteen liittyvää tulkinnanvaraisuutta, niiden muodostaman kokonaiskuvan avulla voidaan pääpiirteissään arvioida, miten eri ELY-alueet keskimäärin sijoittuvat esitettyjen tunnuslukujen perusteella. Tilastoaineiston perusteella Suomen eri alueet näyttävät olevan osittain epätasa-arvoisessa asemassa kulttuuripalveluiden ja alan rahoituksen suhteen.

Kulttuuritoimi on uusi tehtävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Vaikka kulttuuriala näyttää monien ELY-keskusten alueilla pieneltä, sillä on usein laajempaa aluetaloudellista ja vetovoimaisuutta kasvattavaa merkitystä. Jatkossa kulttuurialaa tulisikin verrata myös muiden alueen keskeisten toimialojen arvonlisäykseen, tuotokseen ja työllistävyyteen, jotta alueiden toimialarakenteesta olisi mahdollista saada mahdollisimman realistinen kuva.

⁶ Oppilaitoksiin on laskettu kesäyliopistot, opintokeskukset, kansalaisopistot ja kansanopistot.

⁷ Aikuiskoulutuksen vuosikirja 2006, 93. (http://www.oph.fi/download/114801_opm42.pdf)

Aiemmin opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysejä sarjassa ilmestyneet:

2010:3 Suomen väestön koulutustason vahvuudet ja heikkoudet
2010:2 arts education and Cultural education in Finland
2010:1 taidekasvatuksen ja kulttuurialan koulutuksen tila suomessa

Aiemmin opetusministeriön politiikka-analyysejä -sarjassa ilmestyneet:

2010:2 Väestökehityksen haasteet opetusministeriön tehtäväalueilla
2010:1 Finnish Culture in european Comparison
2009:6 Sukupuolten tasa-arvo opetusministeriön tehtäväalueilla
2009:5 Suomen kulttuuri eurooppalaisessa vertailussa
2009:4 Suomi kulttuurimatkailun kohdemaana
2009:3 Maahanmuuttajaväestön asema opetusministeriön tehtäväalueilla
2009:2 Finnish education system in an international Comparison
2009:1 Euroopan korkeakouluopiskelijoiden sosiaaliset ja taloudelliset olot
2008:5 Peruskoulun opetusryhmät 2008
2008:4 Suomen koulutusjärjestelmä kansainvälisessä vertailussa
2008:3 Tutkimus- ja kehittämistoiminta maakunnittain
2008:2 Kulttuuripalvelut ja kulttuurityö maakunnittain
2008:1 Nuoriso koulutuksessa, työssä ja muussa toiminnassa
2007:2 Ungdomsåldersklassens studier i yrkeshögskolor och universitet
2007:1 Nuorisoikäluokan siirtyminen ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin

Opetus- ja kulttuuriministeriössä vahvistetaan tietoon perustuvaa johtamista. Ministeriön analyysiryhmä laatii muun muassa politiikka-analyysejä yhteiskunnallisesti merkittävistä koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kysymyksistä.

ISSN-L 1799-0386
ISSN 1799-0386 (painettu)
ISSN 1799-0394 (verkkopainettu)